MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any VI. Núm. 273 - Barcelona, dijous, 26 d'abril de 1934

I al senyor Lerroux, qui l'amnistiarà?

DESPRES DE L'ESCORIAL

Torna l'hora de les esquerres

La República, pocs dies després d'haver celebrat el seu tercer aniversari, es troba ficada dins d'un episodi enutjós. Els personatges són: els amics del senyor Gil Robles, els monàrquics, els socialistes, els radicals i, per un moment, s'ha vist mig ficada a la dansa l'honorable figura del cap de l'Estat. Com es veu, hi juguen grans forces i grans prestigis. Cadascú va al joc amb interessos contraris a tots els altres, i les causes apa-

L'acte de diumenge a l'Escorial

rents del conflicte entre tots plegats n'amaguen d'altres més profundes i veritables.

La causa aparent de tot és la famosa llei d'amnistia. [illegible] Lerroux i [illegible] patrocinat, amb la mateixa vergonya i la mateixa incoherència que, en temps de la monarquia, els liberals avalaren la Llei de Jurisdiccions. Si més no, haver cobricelat aquesta llei antirepublicana seria una falta de caràcter, una recaiguda en el sistema de claudicacions característic del corcat règim anterior, que tothom creia finit per sempre més.

Però no és tot; ni els radicals són l'eix de la política espanyola. La lluita de les dretes amb el socialisme té més transcendència que les per dissort freqüents claudicacions del radicalisme espanyol. Dues forces, cap d'elles especialment democràtica ni liberal, es disputen, mitjançant violència, el domini de la República. Per tal d'afermar llur força, les dretes han exigit les lleis d'havers de la clerecia i d'amnistia. Els socialistes preparen i executen cops de força en forma de vagues, agressions, etc. El resultat d'aquesta brega, caigui qui caigui si no s'interposen altres forces, serà una minva del sentit democràtic del règim. Espanya tornarà a ésser aquell clàssic país ingovernable en democràcia i tovament regit per oligarquies sense caràcter ni programa. I la política, l'art de sostenir-se a cavall del país.

De moment aquest estat d'ànim collectiu ha influït dins el Parlament i ha llençat les majories dretanes, reforçades pels radicals, cada dia menys existents, a la promulgació de lleis descaradament renyides amb el text de la Constitució. La d'amnistia ho és tant, que el mateix President de la República s'ha vist obligat a invocar alguna de les seves altes prerrogatives, i si, per motius de prudència no ha pogut dur les coses al capdavall com hauria estat desitjable i potser i tot exemplar, ha obligat a modificar, en l'aplicació reglamentària, alguns extrems de la llei més escandalosos: el retorn de terres expropiades com a conseqüència dels aldarulls del 10 d'agost, la revisió de sentències del Suprem i el reingrés dels militars separats de l'exèrcit pel delicte de lesa república. Tots aquests premis a la facció han estat escapçats, però a mitges i aplicant-hi remeis d'urgència.

Coincideix aquest estat de coses amb el fet que hom comença a veure clarament que la força de les dretes no és tan important com podien fer creure certs excessos imaginatius. La moixiganga de l'Escorial i el seu fracàs aclarí els ulls de moltes persones.

Convenia un recompte de forces que situés les coses damunt d'una base ferma. Des d'un punt de vista polèmic, les esquerres han guanyat molts punts; s'ha vist que l'amenaça feixista no és ni propera, ni viable.

Ara només falta que el feixisme fracassat a la dreta no ens surti a l'esquerra pel cantó del socialisme. Quan dues forces es barallen per manar en un país, és molt fàcil que l'una imiti i copiï procediments i actuacions de l'altra, per combatre-la en terreny més igual.

Serà així? No hi haurà remei?

De moment, enfront d'aquestes allaus sentimentals, la República no pot oposar sinó el radicalisme i el seu capitost senyor Lerroux. Aquests estan suggestionats per la idea d'una gran força a la dreta. Els fets, a partir del fracàs de l'Escorial, han començat a desmentir aquesta llegenda. Es possible que això determini una reacció un xic més republicana dintre el govern presidit pel senyor Lerroux?

[illegible] donar-lo les esquerres veritablement republicanes. Ni les dretes, ni els radicals, ni els mateixos socialistes espanyols, malgrat llur coratge combatiu per la bona causa, no poden donar al règim allò que necessita per a arrelar-se i conservar-se pur amb tot vigor.

Més que aprofitar el senyor Lerroux la lliçó de la feblesa de les dretes, serà convenient que l'aprofitin les esquerres de la República. Que no es deixin dur per una arrogància tan lícita com vulgueu, però poc escaient a polítics republicans. Que maldin contínuament per aprofitar el sentit republicà, que, fet i fet, és el que convé i anima la major part dels ciutadans. La tasca, si saben unir-se i recomençar, serà més fàcil del que es pensen. La dificultat única, la més terrible, és dins seu: dissipar l'escepticisme i l'esperit individualista. La República ni la democràcia no són possibles en països on l'opinió s'atomitza en una forma que degenera en confusió i desordre.

De Dijous a Dijous

—Que ens «vestirem», avui?... — preguntava la muller, amb aquella reticència que, d'algun temps ençà, empra en alludir la funció nocturna del nostre primer teatre líric.

—I ca! No val la pena... — responia el marit, encimbellat damunt el sòcol de guix i purpurina que li han construït deu anys de presidència a una entitat financera.

Aquella nit, però, ambdós s'equivocaren. Bon punt baixaren de llur Hispano davant la porta del Liceu, ja s'adonaren que la temperatura de l'exquisit món barceloní havia pujat considerablement. Al hall no hi havia cap home sense smoking i llurs companyes esmerçaven la traça a exhibir, amb el mínimum d'encongiment, les suavitats rosades dels torsos al descobert.

El financer s'hauria volgut fondre, però optà per adoptar un posat nonchalant *i mofeta. La víctima, amb tot, era ell, irremissiblement. Rasurat del matí, oferia un sotabarba blavenc i els pèls blancs esparsos de la cinquantena empenyien, rebels, llurs puntes traïdores. Fent un gran esforç, encara gosà increpar els amics que topava:*

—Tots claudicant, eh?

Però cap d'ells no en féu massa cas, i es limitaren a somriure-li, com volent donar-li entenent que el rampell collectiu ja s'havia acabat, si més no, per tal d'eixalar l'anarquisme inelegant dels cims.

*Un cop a dintre, la meravella entrà pels ulls astorats de la bona petita burgesa. Efectivament, hi havia tot el que val i pesa a Barcelona, ultra una selecció forastera: la vídua del banquer que, en rependre el seu contacte amb la societat, després d'un bienni luctuós, feia tremolar, amb una gràcia nova, els solitaris de les orelles i les tumbagues muntades amb platí; el jove matrimoni que ha tornat del seu viatge asiàtic i embadaleix l'*entourage *amb contalles fantàstiques; el conseller de la Companyia de nitrats i potasses que, amb l'inici de la implantació de la llei de reforma agrària a la Península, ha vist millorar el valor de les seves accions, prèvia declaració d'un dividend insospitat; el corredor de Borsa al qual l'enfilada recent dels Explosius i les Aigües i l'entonació dels Municipis ha injectat una dosi d'optimisme indissimulable; l'importador d'ous de Bulgària amb la seva amiga bruna, carregada de pedreria rutilant; la filla del fabricant de [illegible] que acaba d'escriure [illegible] llencs; el virtuós del violí vexant amb la seva cabellera insolent la calba del virtuós del violoncel; el pintor de jardins rossinyolians maridat amb una dama aristocràtica que toca el clavicèmbal; la patrocinadora de conferències literàries internacionals i el poeta del qual es parla...*

—Realment, hi ha «el tot Barcelona»!— exclamà, avergonyida, la bona petita burgesa, en el rimer entreacte.

—I fixa't—contestà el financer—, com les senyores de la llotja presidencial no desentonen gota.

—Aquesta gent fins això saben fer bé; no tenim més remei que reconciliar-nos amb els que manen—conclogué ella, vençuda, bo i repassant-se els llavis.

La dansa dels espatadanzaris infongué una emoció patriòtica tan profunda al financer de l'americana, que hagué de prorrompre en un aplaudiment calorós, com si es trobés en els seus anys jovençans de catalanisme.

I fou per tal de reparar, en certa manera, els estralls interiors d'aquella nit agredolça, que la parella de l'Hispano es deixà caure, tocades les dues de la matinada, al Stambul, a oblidar llur darrera rebequeria política.—S.

MIRADOR INDISCRET

Bourget, autor de lleis

Dilluns; festa del llibre.

A can Bosch, del carrer de Pelai, un senyor, que deu ocupar a la casa un lloc important, es multiplica, sollícit, per atendre els compradors.

Diem que deu ocupar a la casa un lloc important perquè moments abans de produir-se l'anècdota que anem a contar, ha atès personalment el president de la Generalitat.

Un comprador — i entrem ja a l'anècdota — es presenta i demana si tenen *El divorci*, de Paul Bourget.

—*El divorci?* Paul Bourget? — repeteix el venedor —. Miri: el millor que pot fer és passar per la nostra llibreria de la Ronda. Es una llibreria especialitzada en llibres de Dret.

No es pot dormir tranquil!

Els rumors de crisi a Madrid, que durant el diumenge i el dilluns circularen insistentment per tot el territori de la República, tenien una mica esverat el ministre d'Obres Públiques, senyor Guerra del Río, el qual, com és sabut, es trobava a Barcelona.

L'home, però, procurava estar molt serè.

—Esclatarà o no, aquesta crisi? — li demanà un amic.

—No passarà res! — respongué el senyor Guerra —. El que hi ha és que el senyor Alcalá-Zamora, observador fidel i escrupolós dels preceptes constitucionals, ha estat tres dies sense dormir, i vol, ara, no deixar-nos dormir tranquils a nosaltres!...

Les fulles protectores

Fins a darrera hora, un dels candidats que més probabilitats tenia per a ocupar la presidència del Tribunal de Cassació de Catalunya, fou el senyor Pere Coromines. Això, naturalment, una volta descartat el nom del senyor Jaume Carner.

La candidatura del senyor Gubern sorgí poques hores abans de l'elecció, per tal de conciliar tots els parers.

I el senyor Gubern resultà elegit.

El dimarts anà a complimentar-lo, al seu domicili del carrer de les Corts Catalanes, la Junta del Col·legi d'Advocats.

En sortir de la visita, un dels membres de la Junta exclamà:

[illegible] senyor Coromines.

Almenys, seiem-hi

El jove Granier-Barrera, amb gran astorament d'algun seu company d'Ajuntament, ha retornat tots els passis que li havien estat tramesos per la seva qualitat de conseller-regidor.

Es a dir: tots, no. S'ha reservat, com a curiositat, el de les cadires de la Rambla.

I encara, diu ell, perquè només serveix, segons una nota, per als serveis ordinaris.

—Em fa una certa gràcia — afegeix — que el concessionari de les cadires prengui als regidors per còmics sense contracta i els obligui a veure drets la processó de Corpus.

La creu «gemada»

Navarro Costabella alterna les seves activitats de novellista amb les de repòrter de Ràdio Associació de Catalunya. Però, com que a les emissores no hi ha correctors de proves, les *gaffes* de locutor resulten molt perceptibles.

L'altre dia es referia a la detenció d'un presumpte nazi:

—Va ésser-li ocupat — deia — un botó amb la creu *gemada*.

Si se li acudeix de dir la creu esvàstica...

El cos de locutors i el cós blanc

El cós blanc va ésser la tortura dels locutors de les nostres emissores. En Toresky cada vegada que havia de dir *cós* deia *cos*; però va adonar-se de l'equívoc i resolgué de dir-ho en castellà: *coso blanco*. El novellista Navarro Costabella ja etzibà de cop: *coso* blanc.

Segurament el cos de locutors està renyit amb els diccionaris. Ells que obren tantes subscripcions, podrien encetar-ne una per a comprar el Fabra, que podrien llegir mentre donen discos.

La Lliga continua perdent

A propòsit del concurs femení de mecanografia, un comerciant troba Bori i li pregunta:

—Què, ja sabeu els resultats?

—Sí—li contesta—, la Lliga ha perdut.

Astorat, el comerciant aclareix que parla del concurs femení de mecanografia.

—D'això us parlo precisament — contesta Bori —. L'any passat el primer i segon premi els guanyaren les «meques» de l'oficina particular del senyor Cambó i enguany una d'elles ha quedat tercera. Les Esquerres han guanyat: la primera és meca de l'Ajuntament i la segona ho és del Parlament.

—Efectivament — diu el comerciant —, la Lliga fa com aquells teixits barats que sempre perden...

Humil com la violeta

La secció de cinema amateur del diari *L'Opinió* ha obert una enquesta en la qual es pregunta a crítics, artistes, literats, etc., què és el que opinen de les activitats cinematogràfiques dels nostres aficionats.

Diumenge passat, hom publicava una resposta del senyor Jaume Mercadé. Aquest distingit pintor, membre del jurat en el darrer concurs de films amateurs, exaltava el valor d'aquesta mena de pellícules, i, per damunt de tot, lloava dos films amateurs titulats *Emmy* i *Amor sòrdid*, els quals se-

Com a curiositat, podem afegir que l'autor de l'enquesta és precisament el senyor Joan Roig, autor dels dos films esmentats.

Extremunciat per carambola

En la luxosa clínica d'un conegut cirurgià barceloní, tocant al carrer de Muntaner, fa pocs dies ingressà un pacient al qual hom havia de practicar una operació, senzilla, en una mà.

Al cap de poca estona de trobar-se a la clínica, s'obre la porta de la cambra del malalt, i aquest, amb l'esverament més gran del món, veu entrar un sacerdot que en un tres i no res li administra els sants sagraments. El malalt es creia ja a la darrera pregunta.

Després, en venir els seus familiars, hom aclarí la cosa. L'extremaunció anava dedicada al veí d'habitació. El capellà s'havia equivocat de porta!

El bibliòfil desconegut

El pis de l'Eixampla que tenia llogat un bibliòfil que no és d'«Els XII» però que mereixeria ésser-ne, ja no podia encabir les rastelleres de llibres adquirits al llarg de deu lustres d'una capacitat de lectura extraordinària, però l'home anava fent combinacions i no hi havia pany de paret sense prestatges; àdhuc les cadires dels dormitoris havien perdut llur utilitat per la invasió de volums.

Arribà un dia, però, que el propietari de la casa començà d'esventrar l'escala i arrencar balcons per tal de molestar els llogaters i produir llur èxode en vistes a una reforma de la finca i el subsegüent augment de preus. El nostre bibliòfil hagué de canviar ràpidament d'estatge.

Vint grosses caixes foren omplertes a curull i encara es féu curt. Aleshores el bibliòfil disposà algunes ofrenes als companys d'oficina, els quals passaren a recollir-les al domicili del donador. Hi hagué qui en sortí amb un magnífic *Appleton's Dictionary*; qui amb la *Divina Comèdia* en «petit-gris»; qui amb *Le Rouge et le Noir* filigranat... La processó d'obsequiats, amb el volum sota l'aixella, era una vinyeta vivent.

—El que us agraïré—suplicà el bibliòfil—, és que no ho digueu a ningú, perquè aquesta dèria dels llibres, sabeu, me la duc amagada...

Com que la cosa passava el matí de la Diada del Llibre, de fet, l'home no volia que els llibreters s'ho poguessin pendre com a una competència il·lícita.

Retoleu en català!

A la Riera de Vallcarca, n.º 53, quasi cantonada a la plaça d'Estanislau Figueres i prop dels Josepets hi ha aquest rètol, força ben calligrafiat, que reproduïm exactament, amb l'única diferència que en l'original de tant en tant, capritxosament, alguna lletra és vermella:

PAR DARRIBÚ, D EQUED LUCAL, AL DRAPAIRA
ASTRALADA, ALMATEZ, QUARRE.
N.º, 19. B.

Segons sembla, això vol dir: «Per *derribo* d'aquest local, el drapaire es trasllada al mateix carrer, n.º 19 B.»

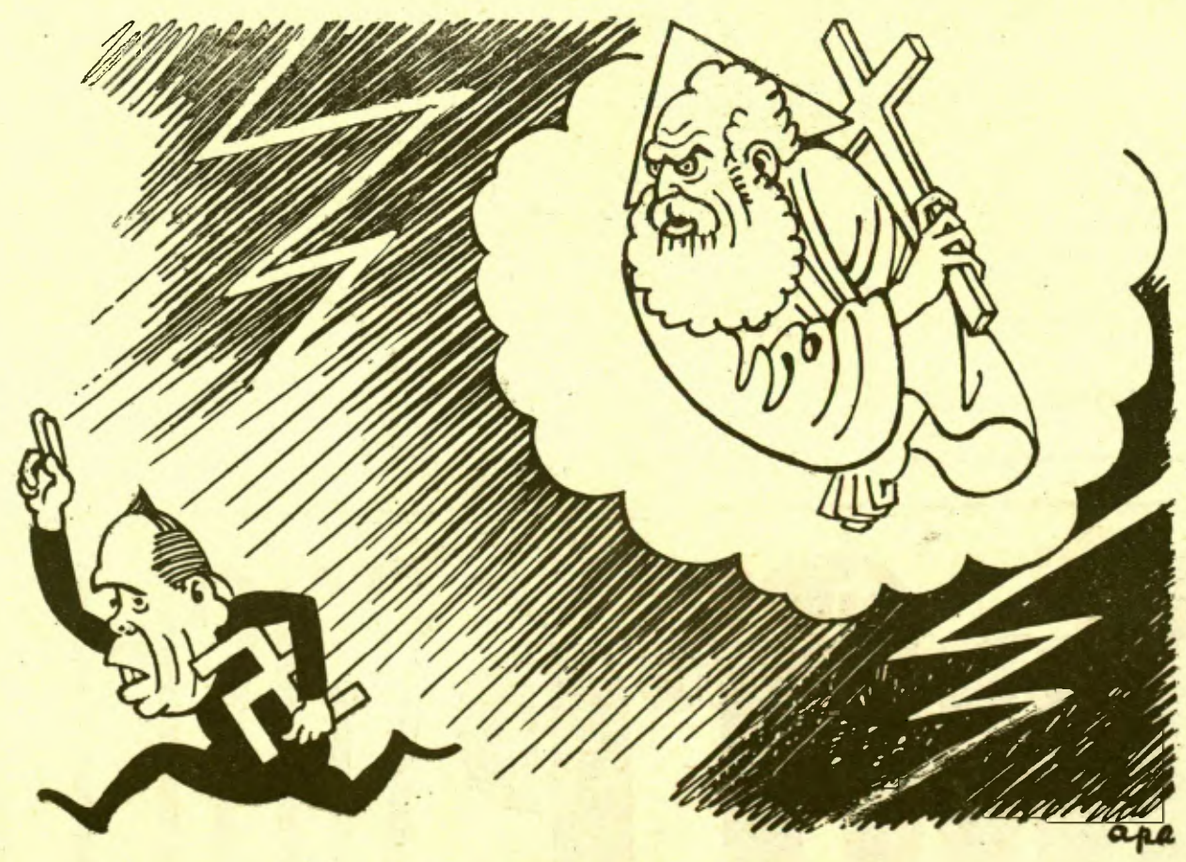

GIL ROBLES, EL PROTECTOR

—Sembla que Déu ens giri l'esquena... No hi fa res; nosaltres tornarem bé per mal!

Gent pintoresca: Rafael Gómez Ortega

Aquest nom que al primer cop d'ull no ens diu res, que sembla trobat a la bona de Déu en qualsevol pàgina de la llista de telèfons, que podria ésser d'un d'aquells que signen les cartes que tot sovint reben els inventors d'específics, és, malgrat el que sembla, el nom d'un dels homes més excepcionals del nostre temps...

Es del Gallo!

O més ben dit, del Gallito, com s'havia anomenat abans que el seu germà petit, Joselito, reclamés per a ell el dret de diminutiu que per rigor de successió li pertanyia.

Ja el pare de tots dos i d'un altre germà torero com ells, encara que no tan famós, s'havia dit el Gallo i li havia cabut l'honor d'ésser el mestre del més gran de tots els toreros de tots els temps passats, el Guerrita, anomenat encara el Califa, l'home que va poder dir sense que ningú el desmentís, referint-se a la categoria artística d'ell mateix, aquella famosa frase:

—*Primero, yo; después yo... y después de mí, naide...*

Rafael Gómez Ortega, doncs, és ara com ara el darrer i a estones enlluernador representant d'una dinastia gairebé faraònica, tota plena d'avantpassats els noms gloriosos dels quals són al bressol de *l'arte de Cúchares*: Lavi, Lillo, Barranbí (aquest, banderillero de Cúchares mateix), Paco de Oro, Rebujina, Agualimpia, Loco i Potoco... Quasi res!

I per una mica més no va ésser nét del famós Chiclanero, car aquest gran *lidiador*, que fora de la plaça es deia José Redondo, va festejar molt de temps amb l'àvia del nostre heroi.

* * *

Heroi, sí, senyors. Perquè cal dir que Rafael Gómez Ortega ha estat un heroi de debò. Ha estat l'home que coneixent i sentint més i millor que ningú la por, una por aclaparadora, ha sabut mostrar-se en força moments de la seva pintoresca vida l'home més valent de tots els homes.

Aquesta eterna contradicció de la seva llarga vida torera ha estat sempre la condició més xiroia de la seva singular persona de gitano cent per cent. Segons ell mateix, aquesta tan discutida falla seva en els moments més compromesos, és totalment inconscient. Ell mateix confessa que quan té una d'aquelles *espantás* que tanta fama i diners li han valgut, no l'ha pensada abans, sinó que quan se n'ha adonat ja l'havia feta, i diu ell que tot just comença a adonar-se'n quan surt de l'atabalament de la por per a entrar en el xivarri de crits i d'insults amb què l'obsequia un públic justament indignat. Crits i insults dels quals no escapen mai els gloriosos homes i les xamoses dones de la seva faraònica ascendència.

El trànsit de l'entusiasme a la indignació que tantes vegades ha fet recórrer aquest home als seus nombrosos incondicionals, per ésser encara més singular, és d'una rapidesa vertiginosa, i és per això que ha estat l'únic torero que en una mateixa tarda, fins en un toro mateix, al llarg de les diferents *suertes*, ha estat objecte de les més delirants aclamacions i de les bronques més fenomenals que han arribat alguna vegada a l'atemptat personal.

Molt jovenet encara, en una famosa tarda, a Sevilla, va iniciar el nostre home aquesta versatilitat. Toros de Concha Sierra; el Gallo, envalentonat per l'èxit obtingut en les sorts preliminars, va brindar el seu primer *bicho* al capità general Luque, amb una eloqüència plena d'esperançadores gallardies, va fer aquell gest que fan els de debò per a deixar la montera, i, tot d'una, davant l'esverament general del general i de tot el públic, com si Déu l'hagués deixat de la mà, el *diestro* va negar-se en rodó a matar aquell toro... i no el va matar. El que va succeir no té comparació ni amb la batalla del Marne, que aleshores encara estava per fer. I el Gallo va fer la seva primera entrada a la presó, per un delicte que gairebé només ho és per als toreros, per tenir por, per negar-se a matar...

I aquesta contradicció ha inspirat per sempre més la vida del torero gitano.

Rebuda entusiasta dels gaditans

Al Gallo li passa com a Pich i Pon, que a més a més de les coses que diu, la fantasia popular n'hi afegeix d'altres. En canvi, no són conegudes les seves veritables facècies, aquelles que el retraten al viu i demostren la seva condició humana, a prova dels més grans desenganys i de les més cruels lliçons de la vida.

Aquest home, a més a més de l'*alternativa* com a torero, que rebé solemnialment de mans del Bombita I (Emilio Torres), a la plaça de Sevilla, el 28 de setembre de 1902, ha conegut les més nombroses i doloroses alternatives de prestigi i de fortuna, de glòria enlluernadora i de fam estoica. Però no ha perdut mai la fe en ell mateix ni l'han abandonat mai la seva grandesa nativa i la seva altivesa gitana.

La primera vegada que va torejar a Madrid, no era ben bé a Madrid, sinó a Carabanchel, i amb un vestit (verd i or) que va deixar-li Minuto. La seva vàlua va obrir-li ràpidament les portes de la plaça de Madrid, i va sortir-hi amb un vestit de Blanquito, un altre company generós com quasi tots els de l'ofici. En acabar-se aquesta corrida, se li va acostar un home i va dir-li a cau d'orella:

—Passa demà per casa i et faré un vestit nou de trinca i un capot car. Ja m'ho pagaràs quan puguis, que serà molt aviat.

I no va equivocar-se. Ja sabia el que es feia aquell home que n'havia encertat moltes com aquesta, i no era altre que el famós Retana, sastre que havia vestit i havia de vestir encara el bo i millor de la toreria. Fets d'aquest mateix sastre, el Gallo s'havia d'atipar de regalar vestits que a la segona vegada de posar-se'ls no li agradaven o se li acudia que podien dur-li malastrugança. Perquè, encara que sembli mentida, els *quinze milions de pessetes* que, segons ell mateix acaba de dir, ha guanyat en la seva vida, els ha donat fins al darrer cèntim a tothom que se li ha posat a tret. Al seu voltant, no ha patit mai ningú, i la seva generositat inigualada ha arribat als extrems més notables de delicadesa i d'elegància.

Una vegada, en sortir prou malparat d'un dels molts negocis ruinosos en què s'embarcava per tal de protegir els que el voltaven, un d'aquests, l'afavorit, li feia la liquidació de l'afer (un assumpte de ramaderia), posant-li a la mà la migrada quantitat que havia pogut salvar-se, en bitllets de mil, que comptava saltant alegrement xifres... mil, dos mil, tres mil, cinc mil, sis mil, vuit mil... I així li va estafar uns quants milers de pessetes, davant l'esverament dels presents:

—*Pero, Rafaé! No t'has dao cuenta?*—li advertiren.

—*Y tanto como m'he dao cuenta! Pero m'hasía tanta grasia!...*

En les seves freqüents males situacions, en canvi, no acostumava de recórrer als amics, ni als que li eren deutors, i aquests acostumaven d'oblidar-lo i deixar que el voltessin els usurers més famolencs. Els seus tractes amb aquesta gentussa han passat a la història i han arribat a sentar jurisprudència.

Però l'arrogància del Gallo no ha minvat mai malgrat els esforços que per tal d'aconseguir-ho han fet la vida i els vividors. Un bon dia, sense haver dinat, va empenyorar un vestit de torejar per a comprar una localitat d'una corrida que acabava de menysprear, car volien contractar-lo a baix preu especulant amb un de tants desprestigis passatgers de què ha fruït.

El Gallo

* * *

La seva grandesa d'esperit i la seva arrogància *marchosa* no han trontollat mai davant les envestides de la vida. Això li va permetre rendir, gairebé sense proposar-s'ho, el cor de la dona més famosa i més cobejada del seu temps de joventut.

Pastora Imperio, la genial dansarina gitana, coneguda per la seva proverbial castedat per «la Impossible», com l'havien batejada els seus admiradors de tota mena. Aquesta dona va enamorar-se bojament del Gallo i va patir mal d'amor, *achares*, que diuen els gitanos, fins que Rafael es va dignar mirar-la i concedir-li generosament la seva mà, però no sense raptar-la abans, com marca la més pura tradició de la raça de tots dos, no sense que ella se li rendís submisament i sense cap mena de condició.

Cal remarcar que Pastora va enamorar-se del Gallo sense haver-lo vist mai torejar.

Ella, tot volent disculpar aquesta facècia, fa una semblança d'ell que volem transcriure textualment per la seva justesa:

—*Yo vi claro. Rafael tiene muchos amigos; yo, también. Qué artista que valga algo, está sin ellos? Dios sabe lo que en los oídos de Rafael hubiese podido vomitar la envidia. Había algo, que yo comprendí claramente, que se oponía a nuestra felicidad. Rafael es un hombre muy corrido, que sabe lo suyo. Un poco raro, muy callado, que no le gustan las tirillas, las conversaciones finas, ni las comidas de los hoteles, que tiene las costumbres de los toreros antiguos: el puro, las camisas flojas, y al toro, y, sobre todo eso, es muy bueno y muy celoso de su dignidad, como deben ser los hombres.*

Per veure's tractats així per aquesta dona, s'haurien deixat arruïnar tot de potentats de l'època. Ell però, com tothom sap, a poc d'haver-se casat va deixar-ho córrer amb aquella olímpica naturalitat que li és peculiar.

* * *

Podríem retreure un munt de coses paradoxals i pintoresques de la seva vida, però ens faríem inacabables; limitem-nos a les més importants.

Tothom creu que el Gallo és un bohemi dissipat i irrefrenable, i res més lluny de la veritat. Rafael Gómez acostuma d'anar-se'n al llit al punt de les dotze de la nit, passi el que passi.

A més a més, malgrat que faria molt bonic, no és andalús; mal que els pesi als de la *tierra de María Santísima*, el Gallo és nascut a Madrid i batejat a la parròquia de Sant Agustí del carrer d'Atocha.

Tampoc és *juerguista*, ni busca-raons, ni bevedor. Una de les poques vegades que se l'ha vist a la famosa Venta Eritaña, va aprofitar-se de l'avalot i l'alegria dels concurrents per pendre tres gelats seguits, dels més grossos i sense neules.

No ha negat mai la seva por, el *mieo* com diu ell, i tot resistint-se a pair els seus fracassos, no l'han acabat de preocupar mai. A l'any després de la seva més famosa temporada, va passar de torejar cinquanta corrides, a contractar-ne sis. I ell ho explicava sincerament:

—*Porque tuve un final de temporada desastroso. Me daban mieo los toros, ¿sabusté? No m'arrimaba a ellos. Me creía que m'iban a comé.*

* * *

Ja fa dies, un vaixell, el *Cabo San Agustín*, el deixava a Càdiç, després de cinc anys de correries fabuloses per terres americanes. Sembla més aviat que l'hagi desembarcat després de recollir-lo com un nàufrag en la mar revolta de la seva història.

Al moll l'esperava la seva amiga l'actualitat, que per uns moments deixava de preocupar-se de l'afer Stavisky, del talent de Lerroux, de la revolució social...

Un d'aquells que totes se les pensen va dir-nos, el dia que va desembarcar el Gallo:

—Vol dir que no ha estat Gil Robles que l'ha fet venir, per a provar de dar-nos allò que Ortega y Gasset en deia *la alegría de la República*? No em negarà que si el que han fet els seus amics, que l'han anat a esperar portant-li un barret d'aquells que en diuen *paveros*, ho fem nosaltres amb el nostre torero Chalmeta, anant-li a dur una barretina, encara es sentirien els marramaus de Royo Villanova.

* * *

Diuen que ha tornat disposat a rependre la seva vida d'especulació amb la por i contra la vida, decidit a tornar-se a posar davant del toro, allà on tantes vegades s'ho ha jugat tot heroicament, ensumant l'alè de la mort que l'empaitava.

De la seva estada a les Amèriques se n'ha parlat molt bé i molt malament. De totes les referències, però, la més optimista, la que defuig més el patetisme, ens l'ha portada ell mateix:

—*Mirusté si me rosaba yo en América con buena gente, que toitos eran muchimillonario. Y había uno que era el má rico de tos, que mirusté si sería rico que tenía una finca de sien kilómetros de larga por uno y medio de ancha, todo viña de la mejó... ¡Si sería grande la cosecha de vino que jasía, que na má en cántaros rotos tiene má e treintamir duro...!*

* * *

A Barcelona, acaba de revifar amb la seva *repajolera gracia* un munt de bells sentiments arreconats d'històriques aficions que semblaven irredimibles.

La Monumental va veure's el passat diumenge plena de gom a gom per una gernació joiosa i vibrant, que oblidava per uns instants la sinistra inquietud de l'Escorial, el regust amarg de l'amnistia, la reposició de la pena de mort i el repapieig del senyor Lerroux; que oblidava les pròpies penes i aplaudia frenètica davant la inusitada grandesa del *divino calvo*, en un ambient d'apoteosi i d'eufòria que ens feia pensar si ho havia encertat aquell que ens havia dit maliciosament:

—Vol dir que no l'ha fet venir Gil Robles?

I no hem volgut deixar córrer aquesta oportunitat que pot passar de seguida, d'enlairar-lo com es mereix (quan és ben lluny) i de tant en tant quan actua, perquè s'ha d'anar molt amb compte a parlar bé del Gallo, que us pot fer quedar malament a les vint-i-quatre hores, ja que és tan gran com voluble.

I tan generós per als pobres que el volen veure torejar i no compten amb mitjans, que no acostuma a donar-los una entrada, com fa tothom, sinó dues: una perquè hi vagin, i l'altra perquè se la venguin.

ERNEST GUASP

L'APERITIU

Garcilaso i Boscán. — Fa prop de vint anys que em guanyo una mica la vida respirant la pols, la tristesa i tot aquell aire paradoxal i màgic que tenen els escenaris. Conec molt més el teatre de teló endins que de teló enfora, perquè, generalment, seure en una butaca i contemplar una comèdia és cosa que m'ensopeix profundament.

Cada vegada que jo he estrenat una obra, he rebut cartes, la mateixa nit de l'estrena, de persones desconegudes que m'explicaven que no tenien un pa a la post, i alguns cops això era dit en vers, versos brillants i desesperats que a mi m'inspiren una pietat autèntica, escrits en una cova de rates de la casa més sòrdida del districte cinquè. Els barcelonins normals que tenen dona legítima i raspall de les dents ignoren, per exemple, que enmig de les escombraries del carrer del Cid o del carrer de l'Arc del Teatre hi ha poetes que cremen d'inspiració i que es fonen de gana i d'ignominia. Jo conservo algun d'aquests poemes escrits per desesperats amb l'únic intent d'extreure dues pessetes de la meva armilla. Altres vegades no han estat versos enviats o cartes escrites des del llit de l'hospital, sinó que vénen en persona a la porta de l'escenari. Recordo que un dia assajàvem al Parallel una obra de gran espectacle, i se'm presentà una mena de subjecte entre home i bèstia, com aquells que fabricava el Dr. Moreau en la seva illa. Vestia tan estripat i tan original com es vulgui, i tota la seva misèria atacava els ulls d'una manera corrosiva. Aquest sant home em va dir el següent: «He vist que estrenaven una obra vostra, i com que jo també em dic Sagarra, he pensat que potser érem parents, i que no tindríeu cap inconvenient a ajudar-me.» Jo vaig donar-li un parell de peces de plata com s'acostuma en aquestes ocasions, i ell aleshores, davant del meu gest, va afirmar: «Ara sí que estic segur que som parents.» L'home veia en la meva modesta caritat allò que en diuen la veu de la sang.

Coses com aquestes, de misèria negra i pintoresca, se'n veuen moltes en el món dels escenaris, però generalment a Barcelona això no arriba a les proporcions d'un absurd tan brillant com esdevé en els escenaris de Madrid. I és que a Madrid la vida teatral té una tradició i una humanitat molt més denses i molt més treballades que aquí.

Jo no m'havia trobat mai a Madrid intervenint personalment en l'estrena d'una obra meva, però aquests dies he debutat amb l'estrena de l'adaptació castellana de *L'Hostal de la Glòria*. He vist molt de prop les evolucions dels gats i dels porters en un escenari castellà, i quan estava més atabalat per totes les complicacions que em queien damunt, em varen avisar que un senyor molt important em demanava. Aquest senyor, el nom del qual callaré, és bastant conegut en els teatres i les redaccions. Té una pinta magnífica, porta unes ulleres i una gran cabellera grisa, que volen ésser una ben reeixida falsificació de les que duia don Francisco de Quevedo y Villegas. Jo no el coneixia ni l'havia vist mai. Em va dir l'objecte de la seva visita: parlar de la meva obra en un gran article d'un gran diari, però fer-ho no com un periodista corrent, sinó com un poeta excepcional. Em digué que ell havia ocasions s'havia barallat per mi, i havia estat a punt que li fessin el cap nou. Que ell havia estat al peu del canó en els grans esdeveniments de la meva vida, en el meu bateig, en la primera comunió, etc., etc. Després em demanà que li digués tres frases sublims i originals per al seu article. D'aquesta mena de frases jo no en tenia cap al rebost i vaig arrònçar les espatlles. Després, d'una manera imperativa afegí: «*Y ahora me va a dar siete duros.*» Jo només en duia quatre a la butxaca, i em va dir: «*Han de ser siete, ni uno más ni uno menos. Busque por ahí los tres que faltan.*» Per convèncer-me a fer la diligència monetària, afegí que el tenor del seu article seria comparar-me amb el poeta Juan Boscán, o Boscà; em digué que jo era Boscán que venia de Catalunya i ell era Garcilaso de la Vega que venia de Salamanca. Que ell i jo érem els poetes, els cavallers, i que la resta del teatre, del carrer i de tot Madrid no servia ni per descordar-nos les sabates. Davant d'uns arguments tan forts, jo, amb una fidelitat canina, vaig anar a cercar els tres duros que faltaven per satisfer les necessitats d'aquell Garcilaso de la Vega, protector meu, que a més a més d'estimar-me tant, havia estat a punt de perdre la vida perquè *unos forajidos* li havien dit que jo era un ximple.

Però confesso que en tots els anys de vida de teatre a Barcelona, no m'havia trobat amb un senyor tan ben vestit i tan carregat de fums, que en una forma tan literària s'apropiés de set duros. I que consti que no es tracta d'un boig, ni d'un *sablista* professional. Es un senyor que té un nom conegut, bastant conegut, i que hi ha a Espanya moltes persones que ploren llegint la seva literatura.

L'endemà d'haver estrenat la meva comèdia, l'he trobat al Passeig del Prado. L'he mirat amb una gran atenció i amb un gran desig de saludar-lo, però ell ha aguantat la meva mirada amb una indiferència de gran senyor, amb un aire no sols de no conèixer-me ni haver-me vist mai, sinó com si jo fos un pobre desgraciat que passava desgraciadament sota la seva cabellera i sota les seves ulleres carregades de grandesa i de tradició. Vaig estar a punt de dir-li: *Adiós, Garcilaso!*, però ja sabeu els que em coneixeu que sóc tímid i en ocasions com aquesta prefereixo passar desapercebut.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze Tintes i Utillatge per les **Arts Gràfiques**

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190 — BARCELONA — Telèfon 73013
Teleg.: "Carburos" — Mallorca, 232

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

mallafré sastre
ronda sant pere 24
telèfon 18835

CATALUNYA I VALENCIA

Coincidències folklòriques

No pas en condició de tècnic però sí com a aficionat a les coses del folklore, ens plau de recollir alguns punts assenyalats pel senyor Almela i Vives en el seu article *La muixaranga d'Algemesí*, publicat en aquest setmanari el dia 12 d'abril.

Aquestes dades són les que es refereixen a la relació que pot tenir la *muixaranga* valenciana amb els exercicis i balls populars del Camp de Tarragona i del Penedès.

Diu el senyor Almela i Vives que seria curiós cercar les relacions que uneixen la «muixaranga d'Algemesí» i els Xiquets de Valls, als quals atribueix una semblança que no deixen de tenir. De totes maneres, a desgrat d'aquesta semblança, creiem que les dues menes d'exercicis són accionats per un propòsit distint. Els Xiquets de Valls és evident que revelen un caràcter d'exercici exclusivament atlètic, el mèrit del qual consisteix a bastir un castell i desmuntar-lo a base de mantenir la rigidesa d'un equilibri perfecte. La «muixaranga» sembla que no és ben bé això, sinó que més aviat té relació amb el ball de la moixiganga, propi també del Penedès i el Camp de Tarragona, d'efectes més aviat plàstics.

No obstant, és possible que la relació entre els castells i la «muixaranga» sigui més íntima del què es dóna a entendre en la conversa que l'alludit escriptor valencià reporta amb el senyor Maximilià Thous. El folklorista vendrellenc Francesc de P. Bové afirma que durant el primer terç del segle passat els Castells eren coneguts dins la comarca del Penedès amb el nom dels «Valencians», la qual cosa atribueix a la indumentària major cagnat, vestuari — diu — més propi del camp de València que del de Tarragona. També el folklorista vendrellenc admet la hipòtesi que aquesta comparsa sigui d'origen valencià.

Hi ha autor que atribueix als Castells un origen romà i altres que els suposen procedents del domini relativament curt dels alarbs al camp de Tarragona. Un estudi aprofundit del que és i de l'origen de la «muixaranga d'Algemesí», potser serviria per a apuntalar o per a admetre definitivament aquesta darrera hipòtesi, ja que el que poden tenir de romà els Castells és el caràcter de comparsa atlètica, adquirit a través dels temps i a mesura que l'exercici posava arrels a Catalunya.

Per altra banda hi ha un element molt important que fa versemblant l'existència d'una relació íntima entre els exercicis de València i de Catalunya. Es la coincidència de la gralla i el tabal que acompanyen els castellers i els *muixarangueros*. Aquests instruments són una introducció d'origen alarb.

Hi ha un altre extrem: creiem que realment el *muixaranguero* anomenat *el Calça* vol dir *el que alça*, corresponent d'una manera exacta als castellers (un, si el castell és mitjà; dos, si es tracta d'un gran castell) que resten al capdamunt de la torre humana i que constitueixen la darrera ascensió de l'«enxaneta». Aquests castellers reben el nom d'*aixecadors*.

Finalment, per les característiques exteriors, ens fa l'efecte que la *muixaranga* és un exercici mixte de la *moixiganga* dansada al Penedès i al Camp de Tarragona i dels Xiquets de Valls, apellatiu aquest darrer, que la veu popular ha aplicat als castellers en general, tant si són procedents de Tarragona com del Vendrell, poblacions que junt amb Valls formen els tres nuclis catalans de l'aplicació castellera

La moixiganga a Valls.

La *moixiganga*, a semblança del ball d'Algemesí, consta de 25 persones (20 homes, 4 nois i un nen de 4 anys). Els executants van abillats d'una manera especial molt distinta de la dels castellers. El folklorista anteriorment esmentat, Francesc de P. Bové, fa aquesta descripció de la indumentària d'aqueixa mena de comparses: «Al cap, barret blanc de copa baixa i rodona amb cinta i escarapella vermella; camisa blanca; corbata negra amb nus de carreter, l'armilla blanca amb collet vermell; calces curtes cenvides sota els genolls, mitges i sabates baixes, tot blanc.»

Aquest ball popular sembla que actualment només es conserva a Valls. Segons l'esmentat folklorista senyor Bové, la darrera vegada que eixí al carrer al Penedès fou l'any 1906. En canvi, a Valls el ressusciten cada deu anys, que fan festa grossa, ja que les festes de la Candela, que hi són tradicionals, esdevenen una mena de festa major decuplicada, i la gent del camp no massa que no s'esta de res: les danses i balls populars de cada anys minven i un any es perd el «ball dels vells» (manifestació, al capdavall, de mal gust, que més val que resti arxivada), l'altre any és el «ball de Serrallonga»...

El ball de la moixiganga consisteix a executar uns quants passos de dansa acompanyats del tabal i la dolçaina. Després d'aquests passos i en un punt precís de la música, s'ajunten els executors i efectuen un exercici atlètic que consisteix a realitzar amb una gran agilitat i rapidesa un quadro plàstic que representa un pas de la passió de Crist o un altre motiu de caràcter religiós, de manera que per la disposició en què es troben els dansants, l'espectador coneix si es tracta del quadro de «Quan el baixen de la creu», «quan l'assoten», «quan el coronen». O si és la Mare de Déu d'Agost ajeguda a la llitera.

Aquesta comparsa popular, com els Xiquets de Valls i totes les diguem-ne atraccions de festa major, s'exhibeixen pels carrers per llur compte i fan d'acompanyament a les comitives oficials i a les processons.

I feta aquesta breu exposició, donem la tasca per acabada. La nostra intervenció en aquesta qüestió folklòrica té més que res l'objecte d'estimular les persones enteses en folklore a multiplicar unes recerques que molt bé podrien establir punts essencials de contacte més o menys remot en determinats costums dels dos pobles, els quals costums a través del temps han aconseguit característiques que avui ens els mostren en aspectes diversos, com branques distintes d'un mateix arbre, però que molt bé poden tenir colgada en el passat una mateixa rel.

PERE MIALET

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 14186

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensems al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: **també:** Viatges individuals a **preu fet,** Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de noces: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del **70 %** que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Italià lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

Mirant a fora

Lliçons de l'experiència

Els catòlics d'Alsàcia s'alarmaren quan Herriot anuncià la intenció, per a una data més o menys llunyana, d'aplicar-hi la legislació religiosa francesa. Aquests temors foren posats a contribució pels autonomistes i pels que, d'una manera disfressada, feien propaganda germanòfila.

La manera amb la qual els catòlics d'Alemanya són tractats pel govern hitlerià, malgrat el recent concordat, deu haver fet perdre a tots els catòlics alsacians les ganes de tornar a dependre d'Alemanya.

Nazis i nazis

Tot Alemanya és hitleriana, evidentment, però no de la mateixa manera. Hi ha ben bé tres varietats de nazis:

*1, l'*Obernazi, *el nazi cent per cent, racista pur, enèrgic i convençut.*

*2, l'*Auchnazi, *el que s'ha tornat nazi per persuasió o per imitació. Es l'alemany mitjà, disciplinat de natural.*

3, el Mussnazi, *él que ho és per necessitat. Formen aquesta varietat els comerciants més o menys jueus, temerosos de l'expulsió o del boicot, els funcionaris que volen conservar la col·locació, l'obrer socialista o comunista que té por de perdre la feina.*

La marina en terra

A les batalles de flors de Cannes, assistiren els oficials de l'esquadra anglesa de la Mediterrània, que, manada per l'almirall Fisher, estava al golf Juan.

Les autoritats de Cannes invitaren els marins anglesos a les festes, demanant quants cotxes caldrien.

L'almirall Fisher, que deu ésser un humorista, va respondre:

—Res de cotxes. No fan per als oficials. Més ens estimem un lloc a les tribunes. Es més estable...

Rivalitats de diaris

Des de fa anys que el Daily Mail *de lord Rothermere i el* Daily Express *de lord Beaverbrook — hoste recent, aquest senyor, de Barcelona — combaten aferrissadament per tal de pendre's el públic.*

Com que són diaris anglesos, no s'insulten, s'ignoren; però basta que un defensi una cosa perquè l'altre en defensi una de contrària.

El primer reclama canons, avions, l'aliança amb França. En resposta, el segon publica fotos de la guerra tan esgarrifoses com pot i editorials pacifistes.

El Daily Mail *ha publicat la* Vida de Nostre Senyor, *inèdit de Dickens, i el* Daily Express *ha obert una enquesta: «Què faria Jesús si tornés a la terra? Reix a esser citada:*

«Indiscutiblement, naixeria en una família jueva d'Alemanya i els nazis l'enviarien a un camp de concentració.»

El financer Rochette

No fa gaire reportàvem una frase d'aquest cèlebre estafador, que era tot un tractat de psicologia.

—No canviareu mai—li va dir un jutge en veure-se'l al davant altra vegada.

—El que no canvien són els clients—va respondre ell.

Ara Rochette, trobant-se massa vell per anar a la presó, s'ha suïcidat al Palau de Justícia de París.

—Si ara els acusats volen anar més de pressa que la Justícia...—va comentar un advocat que l'havia defensat algunes vegades.

* * *

Un dels germans Tharaud havia estat, quan la guerra, company d'armes de Rochette.

—Havia conquistat tothom — explicava el novellista —, oficials i soldats, menys un suboficial, que, no se sap per què, el tractava amb rigor. Un dia que algú havia proposat de nomenar Rochette furrier, el suboficial s'hi oposà: «No és un mal soldat, però no té iniciativa.»

De bona família

El baró de Lussats, aventurer empresonat a conseqüència de l'assassinat del magistrat Prince, és baró de debò, i el dia que fou detingut duia posat un anell amb l'escut de la família. Aquest escut és «d'atzur amb un ocell del paradís d'or entre dos rams d'olivera de sinople», i la divisa és «Pax, labor et caritas».

El baró, com és prou sabut, no feia cap cas d'aquesta divisa. Fins es diu que un dia va comentar:

—El meu avantpassat que la va adoptar, estic segur que devia morir completament pobre.

Mitjans d'informació

Com tothom sap, Pierre Benoit és autor de la novella La Chaussée des Géants *(traduïda al català), l'acció de la qual transcorre a Irlanda.*

Recentment, el novellista i acadèmic de fresc ha parlat de les heroïnes de les seves novelles, i entre elles d'Athelstane, la de La Chaussée.

—Jo no sé — deia un irlandès — si Pierre Benoit coneix Irlanda. En tot cas, coneix admirablement les guies de ferrocarrils.

Després d'una curta pausa reflexiva, l'irlandès afegí:

—Després de tot, segurament no coneix Irlanda. Perquè a Irlanda els trens arriben sempre amb retard.

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

UN HOME I UN POBLE

Txecoslovàquia i Masaryk

Txecoslovàquia ha elegit per tercera vegada en la seva jove i pròspera existència renovada, el president de la República, i per tercera vegada l'elegit ha estat Masaryk, que aquest mateix mes compleix el seu vuitanta-quatrè aniversari.

Txecoslovàquia dóna al món un espectacle magnífic, perquè demostra que sap estimar i honorar el seu cap, que l'ha duta sense batalles sagnants ni guerres ruïnoses a l'emancipació de la secular dominació estrangera i a la conquista de la llibertat.

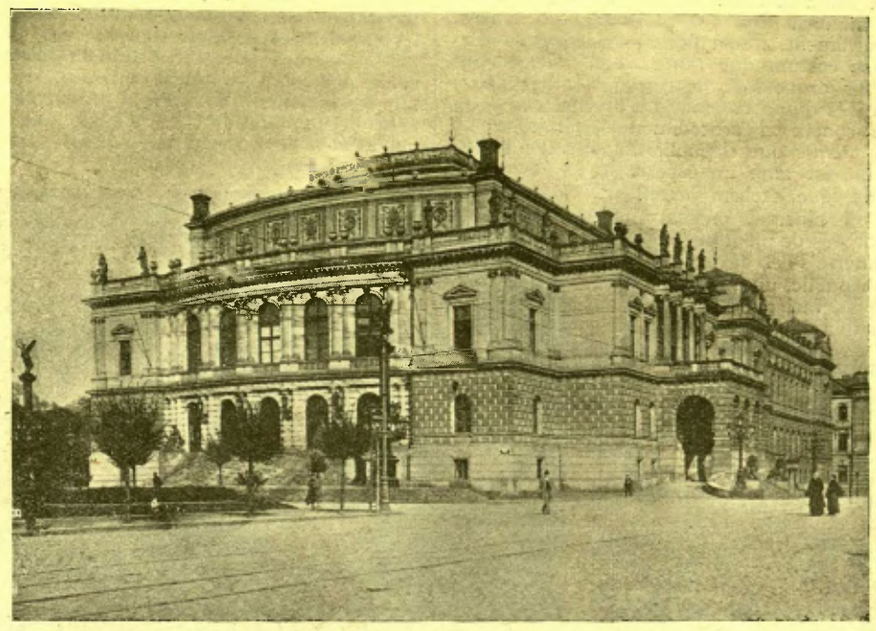

El Parlament de Praga, on ha tingut lloc l'elecció presidencial

El món democràtic i liberal ha girat aquests dies les mirades envers aquell Estat tan jove i prometedor en la seva obra de progrés i de pau, i espiritualment s'ha associat al tribut d'afecte i de gratitud que aquell poble ha renovat al seu president.

* * *

Probablement, quan en el futur es faci la crítica de la història d'aquesta part del segle XX, es remarcarà com un fet extraordinari, gairebé llegendari, la reconstitució de Txecoslovàquia en Estat lliure i independent. Si entre tantes coses tràgiques la guerra ha produït algun benefici, el de l'alliberació de Bohèmia i les altres regions que avui formen Txecoslovàquia n'és un dels més importants.

Si mirem el mapa d'Europa, veiem que Txecoslovàquia és gairebé al centre del continent, situació que significa ésser en plena barreja històrica. Per això a aquest país no li ha estat estalviat res de tantes topades de races, de civilitzacions i d'idees. Potser enlloc més no s'han trobat tants testimoniatges de les èpoques prehistòriques, de mapossei, acumulats la [illegible] en la terra txecoslovaca.

Durant tres segles la dinastia dels Habsburg ha regnat tirànicament sobre Txecoslovàquia, destruint-ne les llibertats, fent del vell Estat una província mal submisa. Durant tot el segle passat, els txecs i els eslovacs lluitaren per a salvar almenys llur idioma.

Revolució legítima, la que féu insurgir els txecs i els eslovacs contra la monarquia dels Habsburg; res més natural que aspirar a la redempció, un poble tan llargament humiliat.

Un grapat d'homes, amb el filòsof Masaryk al cap, rics d'idees i pobres de diners, s'escamparen per Europa i Amèrica i declararen a les nacions belligerants que la nació txecoslovaca desitjava la seva llibertat i que calia reconstituir Europa sobre les bases de la independència dels pobles. Masaryk, l'home perseguit pels governants de Viena, no va parlar en el desert.

Masaryk, obligat a abandonar els seus estudis predilectes, lluità sense treva, malgrat la persecució de la policia de Francesc Josep. Ni la seva dona fou estalviada, tal-ment que Carlota Garrigue morí, i ell volgué honorar la seva memòria afegint el nom d'ella, Garrigue, al seu.

* * *

El primer Estat eslau, fundat sobre l'actual territori txecoslovac per Samo, data del segle VI. Tres centúries més tard, es desenrotlla l'imperi de Moràvia — terra que s'honora essent la natal de Masaryk —, destruït pels magiars en el segle X. La part oriental d'aquest imperi, els eslovacs, passà a dependre dels hongaresos fins a 1918, per bé que no d'una manera contínua, ja que durant la guerra contra els turcs, en els segles XVI i XVII, sofrí la dominació musulmana.

El gran desvetllament nacional tingué lloc en 1918. En aquell moment, tota la història del país es resumeix en una intensa lluita per a la conquista dels drets nacionals, polítics i intellectuals. A Eslovàquia sobretot, començant en la primera meitat del segle XIX, la magiarització havia pres un caràcter rigorós. A principis d'aquest segle, la creixent influència d'Alemanya sobre l'imperi austro-hongarès era un perill més per als txecs i els eslovacs, que s'esforçaven en va a convèncer Viena de protegir els pobles petits.

Durant la guerra, començà realment la lluita per l'existència de la nació. Aquesta lluita era dirigida per una organització radicada a París i denominada Consell nacional. Al cap d'aquest Consell trobem Masaryk, i entre els seus components més actius, Benes — que després havia d'ésser no sols ministre d'Afers estrangers i cap del govern de la República, sinó també una figura preeminent de la política internacional — i Stefanik, ministre de la Guerra, mort tràgicament en 1918. L'organització de les Legions txecoslovaques, que lluitaren al costat dels aliats a França, Itàlia i Rússia, fou obra del Consell nacional.

En juny de 1918, el Consell nacional fou oficialment reconegut com futur govern txecoslovac, i al mateix temps l'exèrcit fou considerat com exèrcit aliat i combatent.

Havent França, Anglaterra, Itàlia i Estats Units reconegut el Consell nacional, el 14 d'octubre de 1918 es constituí a París un govern provisional, en nom del qual Masaryk proclamà, quatre dies després, en la declaració dita de Washington, la independència de l'Estat txecoslovac. El 28 del mateix mes, la independència era proclamada a Praga, i el govern provisional, degudament completat amb personalitats de Praga, es convertia en govern definitiu.

L'Assemblea nacional revolucionària, formada per delegats dels partits txecs i eslovacs, proclamà l'establiment de l'Estat txecoslovac en forma de República Democràtica, amb T. G. Masaryk de president. El 29 de febrer de 1920 fou promulgada la Constitució txecoslovaca, conforme a la qual tingueren lloc, l'abril del mateix any, eleccions regulars. Així fou creada la primera Assemblea nacional.

Malgrat molts obstacles, el jove Estat reeixí ràpidament a consolidar-se.

La República Txecoslovaca és república democràtica, al cap de la qual hi ha un president que no pot ésser menor de trentadent no pot ésser immediatament reelegit sinó una sola vegada, a excepció de Masaryk, que pot ésser president tota la vida. El president és el cap suprem de l'exèrcit, nomena i acomiada els ministres i té el dret de veto sobre les lleis, però amb efecte solament suspensiu.

L'Assemblea nacional comprèn dues Cambres, la dels diputats, amb tres-cents membres, que no poden tenir menys de trenta anys i són elegits per un període de sis, i la dels senadors, amb cent-cinquanta membres, de trenta-cinc anys d'edat almenys i elegits per un període de vuit.

La Constitució de Txecoslovàquia presenta aquesta característica: tot el govern és responsable davant la Cambra dels diputats. El govern es compon generalment de parlamentaris triats entre els grans partits polítics.

La política exterior txecoslovaca segueix, ja fa catorze anys, una línia ben definida, en harmonia amb les necessitats vitals i els interessos del país, i concordant amb l'organització de l'Europa central de després de la guerra, amb els principis democràtics i pacifistes tal com són expressats per la Societat de les Nacions.

L'administració pública és equitativament compartida per l'Estat i els cossos autònoms (municipis, districtes i províncies), regits per representants populars elegits pel sistema de la representació proporcional. Des de 1927 les quatre grans províncies en què està dividida Txecoslovàquia, són: Bohèmia, Moràvia, Silèsia i Rússia subcarpàtica.

* * *

T. G. Masaryk, el màxim artífex de la reconstrucció txecoslovaca, és considerat pel poble com el símbol vivent de la pàtria.

Diputat a la Cambra austríaca en 1907, sostingué constantment una viva lluita contra el govern imperial. Professor de filosofia a la Universitat de Viena, primer, i a la de Praga, després, fou desposseït de la càtedra.

Entre les obres que té escrites, citem: *Pascal* (1883), *Joan Huss* (1895) — llibre cabdal sobre el reformador txec que morí cremat —, *La qüestió social* (1898), *Rússia i Europa* (1921), *El problema de la democràcia* (1924), *La revolució mundial* (1925).

També, per les necessitats de causa, periodista, havia fundat i dirigit un diari, *Tchas* (*El Temps*), que, lluitant per la independència del país, tingué una vida agitada de persecucions policíaques.

Masaryk, filòsof i patriota, ha sabut demostrar que de la càtedra universitària es pot passar a l'acció, i la ideologia pot maridar-se amb la realitat.

TIGGIS

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

EL CINEMA

L'ACTUALITAT

Tres estrenes

A mitja veu, el film de Frank Lloyd presentat modestament com una atracció de complement, ens ha semblat tanmateix un film força divertit. Té molta solta i és ple de malícia. Ens vol presentar — a través, naturalment, d'una ficció — els orígens d'aquest costum que tanta voga ha conegut en les orquestres, de cantar a mitja veu i a través d'una botzina. La invenció, la voga que coneix el procediment, l'administració dels *talents* que el públic aplaudeix, tot això hi és vist amb un esperit de sorna que trobem excellent. En el cinema, on cal anar amb peus de plom per no comprometre's el favor del més gran públic, una pellícula així, que us faci riure prenent per peu una de les cursileries més en circulació, cal aplaudir-la amb veritable simpatia.

Un xicot que és una veritable nullitat, un bon dit, per atzar, amb una paperina de cartó que un embriac li posa a les mans, es posa a cantar així per esperit de facècia, i heus aquí que d'improvís la cosa aconsegueix, davant del públic femení, un èxit extraordinari. Ja tenim la novetat llançada i el film ens en explica les vicissituds, alhora que la transformació del xicot que s'infla de pretensions, s'imagina un talent, es troba assetjat per les innombrables admiradores, i això dura fins que s'acaba, d'acord amb el ritme que coneixen totes aquestes vogues, i a la fi el xicot es troba tan desproveït com en començar, per bé que el director de la pellícula ho adoba a temps, tornant-li la simpàtica xicota que s'havia perdut amb la seva petulància insolent.

El tipus millor del film és sens dubte el del manàger que administra els interessos del noi de la botzina. Amb el seu posat escèptic, menyspreant interiorment els *talents* dels quals té cura, es diverteix sardònicament amb la badoqueria i cursileria dels públics. El seu lema és «fer quelcom del no-res». Diríem que també ha estat aquest el lema de Frank Lloyd. Amb un tema negligible, ha aconseguit muntar una pellícula molt distreta i feta amb aquella destresa tan consumada, que l'ofici n'esdevé invisible.

Quant al film *Terres de passió,* l'acció del qual passa qui sap on, en un indret molt calorós i ingrat, diguem que després de tot, tot el que s'hi esdevé pot passar perfectament en qualsevol indret de la terra, àdhuc en aquells que la geografia passional podria assenyalar amb més desinterès. Tot i ésser obra d'un veterà de la cinematografia com és Victor Fleming, hem de dir que hem restat insensibles a les suggerències del títol, no retrobant per res aquelles característiques de climatologia moral que feien les excellències de films com *El vent, D'home a home* i sobretot d'aquella incomparable pellícula *La fràgil voluntat.* En un film estrictament de cara a l'intèrpret, al culte de la *vedette.* Clark Gable, que avui gaudeix — ens asseguren — d'un prestigi enorme davant del públic femení, apareix ací més brut que passat per una xemeneia, circumstància que segurament deu afegir-li, als ulls de les seves innombrables admiradores, uns quants graus més de *sex appeal.* Jean Harlow, molt intelligent en el seu rol d'aventurera amb ganes de centrar-se un xic.

Jean Harlow

* * *

[illegible] d'haver-se conduït en començar amb una candorositat increïble, tot d'una i sense més ni més esdevé un talent remarcable en aquesta extraordinària i arriscada professió d'espia. La veritat, encara que a aquestes altures de la temporada ja comencem a tenir un esperit de conformitat exemplar, encara, encara ens resta un xic el sentit de les versemblances. Demés, manca ací sobretot el to, l'estil, aquella *manera* d'expressar les coses dins el sentit peculiar del tema. Un film reeixit d'espionatge com era *Jo he estat un espia,* ens ha donat una fórmula del gènere que ha de fer, amb el seu record, un gran tort a més d'un film d'aquest tipus que segurament anirem veient.

JOSEP PALAU

COLISEUM

PRESENTA ENTRE OVACIONS DIARIES UNA PELLÍCULA ESPANYOLA PERFECTA

Distribució C.I.F.E.S.A.

Intèrprets:

Maruchi Fresno, Lluís Peña, Nicolau Navarro, etcètera

CAMISERIA FITÓ BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

DILLUNS, DIA 30

ESTRENA

AL

KURSAAL

La segunda juventud

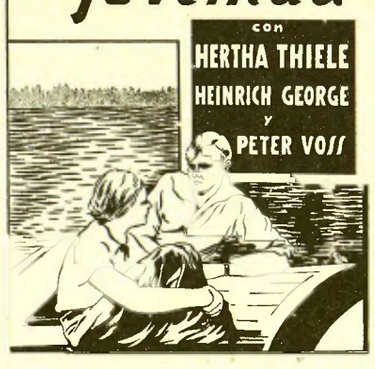

Film dirigit per

Carl Fröhlich

● Un punyent problema de la coeducació en l'Alta Escola alemanya

PANORAMA

El perquè de la nostra sessió vinent

S'equivocaria qui s'imaginés que sentim la pruïja de fer sessions de cinema. Es tot el contrari que és exacte. Qui hagi seguit les nostres tasques en aquest terreny haurà de convenir-hi. Vàrem començar quan hi havia una pila de films en circulació a valoritzar i aleshores sí que ens vàrem prodigar tant com vàrem poder. Un cop despatxats aquells expedients, i a mesura que sentíem a l'entorn nostre crear-se un públic cada vegada més informat de les coses de cinema, vàrem anar creient, en canvi, que cada dia les nostres sessions havien de justificar-se amb raons més i més poderoses. Tan sols vèiem llur utilitat quan enteníem trobar-nos davant d'un film que corria el risc de passar per alt. En aquests casos, per servir als nostres lectors i alhora al bon prestigi de l'espectacle cinematogràfic a Barcelona, ens hem mobilitzat, no cercant altra satisfacció que aquella de veure reconeguda la vàlua artística d'una obra per nosaltres estimada. Doncs bé, mai, ni tan sols en el cas d'*Alleluia,* la funció que les nostres sessions realitzen s'ha de trobar més justificada que en el cas present, és a dir en el cas de la nostra sessió vinent, en la qual donarem la projecció única de *Berkeley Square.*

Els nostres lectors tindran una idea de per què aquest film és difícil de donar en projecció corrent i de la ineludible necessitat de la nostra intervenció ací, quan els assabentem del que es tracta explicant-los extensament el contingut d'aquest film que MIRADOR s'ha pogut assegurar en exclusiva, cosa que farem en un número vinent.

Al mateix temps assabentarem els nostres lectors de la data d'aquesta sessió, que serà la darrera que organitzem aquesta temporada.

Pessimisme

James Whale, director, entre d'altres films, de L'home invisible, *ha publicat al* Passing Show, *de Londres, un article preguntant-se si l'any corrent serà marcat per la fi de Hollywood, del qual són aquests fragments:*

A hores d'ara, a Hollywood a penes es troben cases de producció cinematogràfica solvents. Wall Street ja no s'interessa per la indústria del cinema. «Si els productors de films necessiten diners frescos, que no els busquin a casa nostra, sinó allà on han d'ésser perquè la indústria sigui sana, al cantó del lloguer.»

Al principi del cinema parlat, qualsevol [illegible] l'any passat, *King Kong.*

Els profits que es treuen d'un bon film permeten de rodar-ne altres sis, cosa que no representa gran cosa més que un sis per cent de probabilitats d'èxit.

La indústria del cinema no té base sòlida, i és imminent un crac grandiós. Fins ara, aquest crac s'ha evitat només gràcies a expedients... Cada vegada que acabo un nou film, respiro com qui es treu un pes de sobre: «Un altre film fet abans del databa!...»

Ningú no pot preveure avui la sort d'un film; el públic està escamat i la publicitat no li fa efecte. Fins un mestre veterà del cinema com D. W. Griffith acaba de conèixer el fracàs amb el seu *Abraham Lincoln.*

Un dels més grans obstacles al redreçament de la indústria cinematogràfica és constituït per l'enorme quantitat de cinemes del Estats Units, que han estat construïts en massa, durant el *boom* dels *talkies,* comptant almenys amb un any de prosperitat. Però aquesta prosperitat no ha durat ni tres mesos, i alguns d'aquells locals s'han hagut de declarar en fallida abans d'obrir les portes.

Hollywood està a les acaballes, a les acaballes de tot: ja no té diners, ni idees, ni material humà.

No és pas sovint que autors cèlebres, als quals hom fa ponts d'or per atreure'ls a Hollywood, produeixen *scenari* reeixits... Els escriptors dels quals s'adapten obres a la pantalla es planyen que els mutilen les idees. Quant als *scenari* que els aficionats trameten en massa als estudis, no són, la majoria, sinó plagis de mals films. La pobresa de les idees afavoreix el sistema de les *vedettes* i dels films comercials.

Però el públic, que ja no accepta les històries imbècils, aviat no voldrà adorar més falses estrelles...

Potser el cinema en colors tornarà la salut a la producció que es mor, o bé el cinema estereoscòpic... Cal alguna cosa nova... L'estem cercant...

«La segona joventut»

El film *Noies d'uniforme*—que fou presentat per nosaltres a Barcelona — està encara ben viu en la memòria de tots els aficionats al cinema, els quals saben perfectament que una de les protagonistes — una revelació — del film era Hertha Thiele, una noia el talent de la qual ha estat després posat al servei de films més aviat mediocres o fallats de tan pretensiosos. Però aviat ens serà possible de veure-la en un film digne, en el qual no es pot plànyer l'esmerç que Hertha Thiele hi fa del seu talent i del seu encís incomparable.

Aquest film és *La segona joventut,* realitzat sota la direcció de Fröhlich, que fou així mateix el supervisor de *Noies d'uniforme.* Es un film dels que en podríem dir de joventut, com el ja esmentat *Noies d'uniforme,* com *Les vuit orenetes,* com *Cadets,* etc., i la seva acció es desenrotlla en un institut alemany. Es no menys que el tema de la coeducació el que s'hi tracta, i això sol ja basta per a indicar el seu interès, i més encara si es té en compte la humanitat profunda de què està amarat el film i la manca de disquisicions teòriques en les quals sovint cauen algunes pellícules alemanyes. N'haurem de parlar llargament, un cop estrenat.

El cinema, art independent

Com hem dit altres vegades, el plorat Diaghilew fou acusat sovint pels balletòmans puristes i pels crítics de dansa exigents de subordinar la dansa, art autònom, bell en si, a la música, a l'escenografia, a la pantomima, a d'altres elements, molt respectables, però que la dansa, art autònom — repetim-ho —, ha de considerar purament i simplement com estrictes accessoris. Però Diaghilew era gènial. I calia perdonar-li totes les infidelitats a la coreografia. Els que no són gens dignes de benvolença són els directors mediocres d'operetes cinematogràfiques. Aquests senyors, en efecte, obliden que el cinema és un art independent, i el converteixen en esclau del tenor o de la tiple, de la música o de les cançons.

«Tot per l'amor»

Acarem-nos primer amb el fetitxisme per la música que demostren molts realitzadors. Darrerament es parlava ací de *La vamp invisible,* conseqüència inevitable de *L'home invisible,* i segon film d'una sèrie que segurament ens obligaran a empassar, seguint el costum d'explotar fins a l'exhauriment els temes que han donat bon resultat. Ja és conegut el procediment. Que un film assoleix un èxit esclatant... Doncs a repetir aquest tema productiu s'ha dit. A repetir-lo fins a l'esgotament. A esprémer-li el suc. Els americans afeccionen particularment aquests mètodes. Films de guerra, d'aviació, de *gangsters*... Temes que no s'acaben mai. Temes que no són arreconats fins que han quedat tan inaprofitables com una llimona conscienciosament espremuda. El mateix ha passat amb els films alemanys de valsos. Un bon dia, un teutó eixerit es va decidir a plantar cara al jazz i a ressuscitar el vals. I el primer film de valsos va néixer. Fa molt de temps d'això. I l'orgia de valsos encara dura. Però el cinema alemany ha procedit a l'inrevés de l'americà. Mentre que aquest darrer, a mesura que repeteix un tema, el va polint, en va eliminant el superflu, fins a arribar a la producció d'obres condensades, concises, que són veritables síntesis del gènere repetit, el cinema alemany, per contra, en lloc d'eliminar ha afegit; a mesura que ha explotat els films de valsos, els ha anat enfarfegant, complicant, fins a arribar als embalums monstruosos d'ara. Amb aquella absència total de mesura, tan típicament germànica, els alemanys han acabat muntant unes *machines* musicals atabaladores, desorbitades, en les quals el cinema ha estat supeditat totalment a la música, com si no fos un art independent que no necessita l'ajut de cap altre art per a viure. Un exemple típic d'aquest desequilibri ens l'oferia *Guerra de valsos,* un film de Ludwig Berger, que fou estrenat al Tívoli el Dissabte de Glòria. En aquesta pellícula, la música era abocada pel broc gros. N'hi havia tanta que arribava a atabalar. Desconeixent que el cinema és més per a ésser vist que per a ésser escoltat, aquest excés de música acabava produint veritable malestar.

Afortunadament, també hi ha directors d'operetes que tracten el cinema amb el respecte que es mereix. Com un art independent. Per exemple, Joe May — al qual devem una obra tan fina com *París-Mediterrani* — i Anatol Litvak — l'autor del poètic *Cœur de lilas* —. Aquests dos realitzadors han dirigit darrerament dos films, protagonitzats precisament tots dos pel famós tenor Jan Kiepura. *Tot per l'amor* i *Avui o mai.* Perillós aquest tema. Si uns films de tenor així haguessin anat a parar a mans mediocres, haurien esdevingut ún espectacle abominable compost únicament de primers plans de pams de boca de cantant immensament oberta. Però May i Litvak són intelligents. I han desposseït el tenor d'aquella pompa i d'aquell *empaque* que molts creuen indispensables en tot cultivador del *bel canto* que es respecti. El tenor de *Tot per l'amor* i d'*Avui o mai* no és aquell ésser ridícul que Menjou — *L'eterna Don Joan* — i Vilches — *La seva darrera nit* — feien inconscientment grotesc, i que René Clair — *El milió*— feia conscientment risible. May i Litvak han alleugerit el tenor de tant d'encarcarament, n'han fet un home normal, i l'han manipulat amb un desembaràs enjogassat i una ironia finíssima. Litvak, en *Avui o mai,* no ha vacillat a ridiculitzar-lo. La primera escena del film ens mostra un micròfon i, al fons, l'ombra de Kiepura que s'esgargamella. Immediatament després, un primeríssim pla d'una boca desmesuradament oberta. El tenor, oi? No. La boca d'un pacient assegut a la cadira d'un dentista...

Però el més important és que tant Joe cinema com un art independent i li han subordinat, no tan sols les exigències del tenor, sinó també la música i les cançons, fent-les sempre esclaves de la imatge.

En *Tot per l'amor,* totes les cançons han estat visualitzades. Totes són un fons sonor de plans variats. El mateixa ha fet Anatol Litvak en *Avui o mai.* I no ha intercalat cap cançó gratuitament, perquè sí — horribles, anticinematogràfics, aquells personatges que es posen a cantar de sobte, acompanyats per una orquestra invisible que ha brollat en una habitació per art d'encantament —, sinó que les ha justificades. Si Kiepura canta és perquè el poblet on s'ha refugiat vol sentir-lo i ha organitzat una funció. Si canta és també per a demostrar la seva identitat a un comissari que el pren per un estafador...

Si tots els realitzadors d'operetes fossin tan intelligents com aquests dos, no hauríem de detestar aquest gènere que s'ha convertit en l'expressió més perfecta de l'anticinema.

SEBASTIÀ GASCH

Un èxit al TIVOLI

Aviat

BERKELEY SQUARE

en sessió «Mirador»

AVUI AL

Fantásio

Un film de Geza von Bolvary

EL TEATRE

El teatre inèdit

Angel Ferran, *Perquè demà surti el sol*

Perquè demà surti el sol. Tres actes i un pròleg d'Angel Ferran. Feia ja d'allò més temps que estaven escrits. Amb ells, el seu autor *tirà* al Premi Ignasi Iglésies el primer any de la seva adjudicació; llur lectura va despertar molt d'interès en els jurats, reflectit en la votació que va obtenir l'obra, que es mantingué fins a l'antepenúltima votació, després de la qual quedaren ja només *Un pare de família,* de Soldevila, i *L'Hostal de la Glòria,* de Sagarra, que, com recordaran els nostres lectors, obtingué el premi.

De llavors ençà, han estat moltes les persones que han llegit l'obra de Ferran. De l'un a l'altre s'han anat passant les seves còpies dactilografiades i tothom ha quedat convençut que els elogis que n'havia sentit fer no tenien pas res d'exagerat.

Tothom, però, ha coincidit, també, que aquest pròleg i aquests tres actes que componen *Perquè demà surti el sol* són alguna cosa de molt estrany i de totalment inusitat en les nostres habituds teatrals, alguna cosa d'autènticament original, amb un accent tan propi i amb una sabor tan poc corrent i d'una seriietat tan profunda per sota la seva aparent lleugeresa i el seu explícit intranscendentalisme, que tothom ha convergit, també, a compendre que era ben natural i lògic que una empresa enamorada del gènere mantuesc, esperança de salvació de les seves temporades, rebutgés de ple la farsa de Ferran sense voler ni tan sols estudiar les seves possibilitats de posta en escena. La mentalitat de l'empresari havia, necessàriament, de trasbalsar-se de cap a peus només amb la lectura de les tres primeres planes, sense que li calgués tirar endavant.

Angel Ferran

Angel Ferran és un dels nostres humoristes més fins i més sagaços i un esperit crític de primer ordre. La hiperestèsica sensibilitat per a la crítica sincera que caracteritza els esperits primaris i l'estranya barreja d'art, de negoci i d'invocacions al patriotisme amb què hom es troba tan sovint en l'exercici de la crítica, obliga molt sovint Ferran a embolcallar curosament la seva mordacitat en un gruix de joguineig verbal que n'esmussi les punxes. No aconseguirà mai esser innocent o anodí; la seva justa percepció del punt exacte on un personatge, una obra, un esdeveniment mostren la seva flaquesa, el seu ridícul o la seva falsedat, traspua en cada paraula dels seus escrits, a cada ratlla de les seves cròniques, on l'agilitat de l'estil periodístic no és pas deguda a la lleugeresa de la indocumentació ni els judicis són improvisats damunt una reacció momentània, sinó que l'una és filla d'un perfecte domini de l'utillatge amb qui l'autor treballa, i l'altra, d'un tou considerable de cultura i d'idees generals.

Perquè demà surti el sol és una obra en la qual totes les qualitats d'Angel Ferran es combinen esplèndidament. Desligat de tota anècdota local o temporal, l'autor apunta problemes eterns i universals, com és aquest de *perquè demà surti el sol.* Hem dit més amunt que es tractava d'una farsa i, si no tinguéssim por que hom es pensés que ens agraden les paraules retumbants, la qualificaríem de farsa filosòfica, per tal com és amb aquest qualificatiu que creiem que millor es pot definir.

Que no s'espanti el lector. L'expressió d'aquest concepte no amaga, per part nostra, cap vel·leïtat en favor del teatre encaparrador i filosofista. Al revés; si ens plau l'obra d'Angel Ferran, si n'hem parlat amb entusiasme a tots aquells amb els quals hem conversat sobre les possibilitats del nostre teatre, és perquè, abans que res, la trobem molt divertida i d'unes positives condicions de teatralitat. Tota la resta hi és, també, però la resta seria molt poca cosa si no hi hagués en primer lloc aquelles qualitats que hem dit. Aquesta es desenvolupa en una acció moguda, lleugera i desembafada, sense parlaments excessius, interessant i entrenadora, plena d'imprevistos i sorpreses, amb dites i respostes oportunes i ben lluny de la xaroneria i el mal gust, correcta de llenguatge i viva i trepidant del començament a l'acabament.

Com hem assenyalat, Ferran hi apunta el gran problema del perquè del món i de les vicissituds humanes. Sense posar-s'hi seriós, però amb força més serietat que la de tants sistemes pseudo-filosòfics que fan la seva bullida dins la closca de tants d'infeliços, enceta la gran qüestió del lliure albir i de la irreversibilitat de les nostres accions, sense la qual l'equilibri de l'Univers s'aniria en orris.

El món va com va perquè no pot anar, raonablement, d'altra manera. El perfecte funcionament del mecanisme còsmic exigeix el mal, les turpituds, les desgràcies i les malvestats. Un fatalisme pietós i humanitzat serveix de fons a tota aquesta filosofia.

I bé: aquesta obra original, divertida i seriosa, eixamorada tota ella d'un *humour* sec, sec com el bon rom de Jamaica i, com ell, saborosa i de forta graduació, de complicada posta en escena, en la qual el *divo* no hi té res a fer, però hi té a fer molt la comprensió i la compenetració de tots i cada un dels que vulguin interpretar-la, està a mans dels elements que formen la secció de teatre de l'Ateneu Polytechnicum, dirigits per Enric Jiménez, els que se l'han presa amb una adhesió i un entusiasme dignes de tota lloa. Confiem en ells i en el seu director, i esperem que ben aviat ens la podran oferir. El decorat amb què serà presentada és projecte de Francesc Fontanals. Aquest nom i la probitat i intel·ligència dels que s'han fet càrrec de la comesa ens són una garantia que l'obra d'Angel Ferran ha d'ésser excellentment servida. Mentre els felicitem pel seu propòsit, esperem felicitar-los per la feliç realització que li han d'aconseguir.

JOAN CORTES

Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tarda a la 1 matinada

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges Fox Movietone

AUS DEL NORD
Documental U. F.

NOTICIARI FOX SONOR
Notícies d'Espanya

NOTICIARI FOX SONOR
Internacional

MELODIA DEL SUD
Un delicios viatge pels llacs d'Itàlia

UN ESQUINÇ D'ESPANYA
UN TROS DE LLEGENDA
UN CRIT DE LA RAÇA

KURSAAL — AVUI I TOTS ELS DIES

Un brillant present de la Cinematografia Nacional

En el mateix programa la deliciosa comèdia musical d'«Atlàntic Films»,
TENORIO DE SLEEPING
per Madelaine Carrol i Ivor Novelle

KURSAAL — AVUI I TOTS ELS DIES

LLANTERNA

«John Loving», d'O'Neill

Als Estats Units no deixa mai de parlar-se d'O'Neill, però ara se'n parla més arran de l'estrena de la seva darrera obra, *John Loving.* Es diu que aquesta obra sembla indicar una conversió de l'autor al catolicisme, i per això uns l'han lloada i d'altres l'han blasmada.

Però els crítics imparcials, atents només a les qualitats de l'obra, li retreuen una concepció massa simplista del desdoblament de la personalitat del personatge, partit en dos — un de bo i un altre de dolent, naturalment — d'una manera massa mecànica. L'obra té un *happy end* al qual no es trobaria res a retreure, amb el codi de W. Hays — el tsar del cinema — a la mà: l'element dolent de John Loving és vençut per l'element bo, i el personatge mig abominable acaba essent la bondad personificada.

«Les Races» de Bruckner

Bruckner ha estat ambiciós, ha volgut tractar, com qui no diu res, el problema de les races que ara és al punt de dalt, a Alemanya. L'autor vol ésser objectiu, però no ho aconsegueix del tot. Potser més valdria, àdhuc, que es decantés decididament a una banda o altra. Es difícil dir gran cosa d'aprofitable d'aquesta obra, que val, més que pels fets, per l'accent.

Tenim, d'una banda, camises brunes; de l'altra, jueus; entremig, un estudiant indecís. Aquest, en un engrescament sobtat, es fa hitlerià, però s'adona que manca de convicció quan rep l'ordre de detenir la seva xicota, jueva, i sofrirà la sort dels febles en un règim disciplinari.

«La Dama de les Camèlies» i Meyerhold

Des d'aquesta mateixa pàgina donàrem compte de la presentació de *La Dama de les Camèlies* pel postor en escena Meyerhold, una *Dama* retocada a fi de mostrar millor la corrupció del règim burgès.

Però malgrat aquesta finalitat de l'arranjament de Meyerhold, els crítics moscovites no es declaren pas massa satisfets.

El camarada Pikel reconeix que en aquesta *Dama de les Camèlies* s'ha esmerçat molt de talent, de feina i de ciència, però els resultats són en raó inversa i el «balanç ideològic» és migrat. L'obra queda anacrònica, i Meyerhold ha comès dos errors: triar aquesta obra i tractar-la amb timidesa. L'obra és insignificant com a pintura de la societat burgesa i d'una pobresa d'idees deplorable. Pikel s'estranya que un home com Meyerhold, que ha retocat audaçment — i reeixint-hi — Gògol i Ostrovski, hagi respectat tant l'obra de Dumas fill.

Aquesta es descabuella en una sèrie de retocs que calia que Meyerhold fes per a valoritzar l'obra de Dumas fill: «La burgesia corrompent les filles del poble i precipitant-les a la prostitució, fent-ne esclaves condemnades a morir un dia al mig del carrer. Per llur cantó, les cortesanes es vengen arruïnant i dividint les famílies burgeses. Aquest espectacle, corrent sota Lluís Felip i el Segon Imperi i la Tercera República, havia inspirat Balzac i Zola, però aquests autors no admeten comparació amb Dumas fill. El primer va tenir, ja fa quasi cent anys, la lucidesa d'escriure: «L'home no canvia; pertot, inevitablement, sense excepció, el pobre i el ric es fan la guerra.» Dumas fill no ha tingut consciència d'aquesta veritat i no ha pogut sobreviure a la seva època.»

—Home, no fiqueu el dit al consomé!
—Es fred, senyor.
(*Le Journal Amusant,* París)

—Apa, maca, fes un petó a l'avi.
—Si no hi ha lloc per fer-l'hi!
(*Everybady's Weekly*)

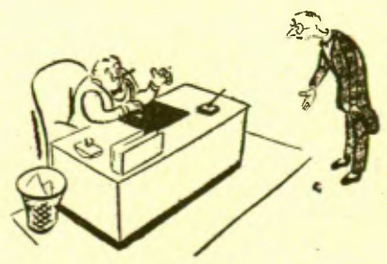

—Es la segona vegada que em roben el cotxe mentre sóc a la barberia.
—Això rai, deixi's barba.
(*Il Travaso,* Roma)

CIRC A L'OLYMPIA

Un programa ben combinat

L'actual programa de circ de l'Olympia ha estat molt ben rebut pel públic. Per què? Perquè és homogeni, perquè està combinat amb encert. Heus ací el seu millor mèrit i la raó principal del seu èxit. Es un d'aquells programes que, sense oferir grans novetats, passen com una seda i deixen l'espectador satisfet.

Hem vist al mateix Olympia, l'hivern darrer, números extraordinaris. Algun d'ells — els Ajax, els Clerans, Antonet i Beby, els Vallenda, Trubka, els D'Angolys... — no tenen potser, pel que es refereix a la qualitat, o a l'audàcia, o a la fantasia, o a l'estil, un equivalent en aquest programa d'ara; però ens havíem trobat molt sovint, aleshores, que, tot i aquests números, l'espectacle donava, en conjunt, una sensació de fadiga. Es que el programa estava mal combinat. Tres atraccions seguides a l'aire, per exemple, no poden, per bones que siguin, interessar un públic de circ, i aquest cas s'havia produït més d'una vegada. «La gent — comentava Beby — en surt amb torticolis.»

Les germanes Rubio

Ha combinat aquest programa l'amic Lluís Corzana, home que des de sempre ha viscut al circ i del circ. Després de l'Olympia, que per a ell no representa sinó un punt de partida o, si voleu, un llançament, En Corzana, durant vuit mesos, correrà món amb un circ ambulant: l'*Americain Cirque.* L'alegria que [illegible] de totes les intel·ligències i complaure tothom. Per això posa especial atenció en la tria i dosificació, diguem-ho així, dels plats que ha de servir. I com que és bon cuiner, el dinar resulta excellent.

Un bon plat, són els cavalls del senyor Harry Carré. Circ tradicional, circ pur. Un circ sense cavalls, no és un circ. Qui millor que el senyor Carré havia d'anar a escollir En Corzana? Harry Carré representa la quarta generació d'una família holandesa de circ. Es un autèntic *enfant de la balle.* El nom Carré és, al circ, famós com el de Schumann, com el de Sarrassani, com el de Truzzi. En els números que un Carré us presenti hi descobrireu sempre l'elegància, la varietat, la perfecció, el moviment, el *métier,* en una paraula, que només el circ, i de vegades el music-hall per derivació, pot oferir avui com avui. Amb la senyoreta Carme Corzana, *ecuyère* nascuda gairebé dalt de cavall, el senyor Carré executa un número d'alta escola molt viu, molt vistós i molt nou.

També el treball de les germanes Rubio és un treball tradicional de circ; també és perfecte. Exercicis d'equilibri a la catifa — de cap, de mà a mà. Exercicis durs, duríssims, i fets amb un coratge admirable, amb un estil sorprenent. Les germanes Rubio, valencianes d'origen però formades com a artistes a Catalunya, acaben d'actuar, per espai de vuit anys, als cèlebres circs Ringling de Nordamèrica. Han tornat empeses pel natural desig de reveure la pàtria. Jo voldria que fossin acollides ací, perquè ho mereixen, amb el màxim entusiasme.

Un altre número a remarcar, entre els de la catifa, és el de la *troupe* Fiochi, tres xicotes i un home. Es tracta d'un número de jocs icaris. Res d'extraordinari, feta excepció d'un salt d'una de les xicotes que actua d'*àgil* i a la qual agafa el llençador — que és l'home — pels turmells, a l'aire, mantenint-se ella en equilibri vertical; als meus ulls, és un exercici inèdit. Ara bé: els Fiochi, crec que germans, es fan aplaudir per la rapidesa i diversitat de llur treball. De més a més, una de les xicotes, particularment, volteja d'una manera exquisida, amb precisió i línia. No recordo si és l'abans alludida; em sembla, però, que sí.

Els tres Stroici, alemanys, presenten un número de barres amb portador; aquest és una dona. Indubtablement, els dos *àgils* són bons barristes; d'un d'ells m'han dit que havia treballat amb els Popescu. Però llurs *passes* no assoleixen mai, ni en les flexions, ni en les *detentes,* la bellesa clàssica que admirem en la tan famosa *troupe* romanesa. Serà a conseqüència de la indumentària? En canvi, es mostren molt segurs en recolzar-se a les barres i en «pendre-les».

Hi ha encara, al programa, els patinadors americans Finks Ayres, els equilibristes alemanys Hensen, els simis, gats i gossos de les senyores Octavio i els clowns germans Díaz.

Els patinadors Finks Ayres, un dels quals tinc present de quan anava amb els Whirlwinks, no fan ni més ni menys que aquests, o que la parella Brown & Harte; tant els Whirlwinks com Brown & Harte tenien, damunt dels Finks Ayres, l'avantatge d'ésser més senyors i de no simular, cap dels membres del número, un [illegible] innocent nyor i una senyora, realitzen arriscats equilibris de suspensió, a la perxa i de mà a mà; és un número en el qual l'emoció del perill domina tot altre mèrit.

Quant als simis, gats i gossos de les senyores Octavio, alemanyes, amb assenyalar que diverteixen, i que diverteixen de debò, ja està dit tot. En molts llocs, aquest número serà el de més èxit. Un dels micos em va fer riure més que els germans Díaz.

JOAN TOMAS

Capitol

DEMA, DIVENDRES
GRANDIOSA
ESTRENA

Un film en l'interior impressionant i corprenedor de l'Africa salvatge

El film de LLOYD BACON

Berkeley Square

únicament serà projectat
a Barcelona en una sola
sessió MIRADOR

LES LLETRES

23 I 24 D'ABRIL

Una altra Diada del Llibre

Una vegada més s'ha celebrat la Diada del Llibre, i, per les impressions recollides dilluns, ha estat un èxit, com era esperat. Com que el matí de dilluns plogué, cosa no pas nova en tal festa, la Cambra Oficial del Llibre decidí que l'endemà, dimarts, fos també considerat Dia del Llibre. Però dimarts la cosa no adquirí les proporcions monstruoses de la Diada del Llibre pròpiament dita. De totes maneres, haurà servit perquè, amb el lleuger augment d'aquest dia amb certa satisfacció la gran venda de llibres catalans. N'hi ha de no tan fàcilment engrescables que fan distincions, i si d'una banda s'alegren que un llibre que s'hagi venut força és el primer volum de la *Història de Catalunya* de Ferran Soldevila — com l'any passat es va vendre molt el *Diccionari* de Pompeu Fabra —, d'altra banda troben que es venen massa certs llibres que sense la Diada del Llibre ni tan sols s'haurien arribat a escriure.

Una parada de llibres a l'aire lliure

sobreafegit, fossin superades les xifres de vendes dels anys anteriors.

I això que aquest any les parades han sortit com bolets. A les Rambles, a més a més dels quioscos, de les expansions de les llibreries que hi són domiciliades, s'han posat de cap a cap les parades més inversemblants i de les coses més impensades i variades. Hom hi ha vist les installacions destinades a buidar de «morts» els magatzems, on eren venuts llibres amb un descompte molt superior al del deu per cent. Des de parades comunistoides a parades bíbliques, passant per les de llibres de cuina i les de les «especialitzacions» més impensades, de tot hi havia a les Rambles, sobretot i en parades fessin un gran goig, però no es tractava pas d'embellir els carrers, sinó de vendre llibres, de treure-se'ls del damunt, en molts casos.

Foren aquestes parades les que més perjudicades quedaren per la pluja matinal. Però tot s'arreglà a la tarda i el dimarts. Perquè, si hem de creure el que ens han dit i han fet saber tots els diaris, tothom estava molt content de la Diada.

Potser no cal entretenir-se massa a fer la ressenya d'una cosa que és igual cada any, si fa no fa. Surten, en aquesta ocasió, uns quants llibres bons i d'altres que no ho són tant, però els autors o editors dels quals es refien del frenesí del públic per a fer un petit negociet. Així ha vingut a crear-se una mena de literatura especial d'aquesta festa.

La feinada es gira al crític, que es veu desbordat per la producció bibliogràfica causada per la Diada. Sort que no cal pas parlar sistemàticament de tot el que es publica.

Hom, però, no es pot estar de constatar

Mirem-nos-ho amb més bonhomia i, fidels a les nostres conviccions de sempre, deplorem que de tota l'empenta posada en la compra de llibres el dia de Sant Jordi, en quedi tan poca cosa tots els altres dies de l'any.

* * *

Una altra producció no tan visible és encoratjada també per la Diada del Llibre. Ens referim a la d'articles que aspiren a les mil pessetes o part d'elles, import del premi que atorga la Cambra del Llibre.

Només el que ho ha vist té una idea de l'enorme quantitat d'articles que comencen [illegible] al marge de manera amb vistes al premi costat dels professionals més professionals, aporten el seu article, sovint en les publicacions més insospitades, en espera d'obtenir alguna cosa, perquè ben sovint es deu creure que no s'ha publicat cap article de mil pessetes i el jurat qualificador fa un repartiment més o menys quantiós...

Però aquesta manifestació anexa a la Diada, hem dit que no és gaire visible. Sembla, en efecte, que en general només se n'adonen els que concorren al concurs i el jurat qualificador, i aquest encara per obligació.

* * *

Es diu que l'any que ve la Diada del Llibre tindrà lloc el primer dissabte de maig, atenent tot de circumstàncies que indubtablement poden molt ben ésser tingudes en compte.

Els que no hem comprat mai cap llibre en cap Diada del Llibre no tenim, naturalment, res a objectar a aquest canvi.

DESPRÉS DE LA DIADA

Un malalt crònic: el llibre

Com una foguerada efímera i parençosa, la Diada del Llibre, anunciada i corejada en tots els tons, ha passat una vegada més. S'han venut molts llibres, amb resultats molt diversos i oficialment encoratjadors, i la Rambla, la Plaça de Catalunya i els indrets més inversemblants s'han vist envaïts per les parades rònegues dels llibreters improvisats, dels autors lamentables i dels drapaires de paper imprès. Tant se val: potser l'enaltiment del llibre no en surt gaire ben parat, de tanta exhibició de pornografia franca o pseudocientífica, de recons de magatzem i de publicacions infelices en tots els aspectes, però tot plegat anima la Diada i ens fa fer la illusió que som un poble que estima molt els llibres i que es daleix amb llur contacte, si més no, una vegada a l'any.

Cal repetir, però, a desgrat de totes les estadístiques i de les afirmacions optimistes, que de la dictadura ençà la venda de llibres ha minvat d'una manera alarmant i que actualment el mercat editorial és un dels que sofreixen una crisi més autèntica?

El cas és aquest: la relativa abundància de vendes d'aquells anys en els quals l'única manera de fer política era comprar un llibre féu sortir les editorials com a bolets i que tothom es veiés amb cor d'escriure o publicar un llibre. El mercat espanyol, particularment, experimentà una veritable inflació, i hi hagué casa que editava trenta i quaranta volums nous en un mes, gairebé tots ells mancats de tot interès i les edicions dels quals s'emmagatzemaven si fa no fa intactes. La brotada virulenta de la passió política féu desistir a un cinquanta per cent dels lectors catalans i espanyols d'una vocació no massa sincera, i qui més qui menys cregué que havent votat dues o tres vegades, anant a esgargamellar-se en una manifestació o encès les mans aplaudint un míting monstre, ja havien complert de sobres amb llur deure cívic. De passada, els editors espanyols es trobaren amb la clausura total del mercat americà, del qual no surt ni un cèntim, i aleshores vingueren activitat desmesurada i fugaç. Aparegué un tipus nou de comerciant: el drapaire de llibres, que es dedicà a l'adquisició de saldos i a inundar els mercats amb llibres a sota preu. Venedors ambulants, lots de ganga, corredors per les cases, vendes amb regals, tot fou aprofitat per a llençar aquests morts editorials, i a Madrid han arribat a vendre els llibres en carretons, que volten, com si venguessin plàtans o taronges, la Puerta del Sol.

Ara encara es produeixen amb una freqüència esveradora liquidacions fulminants: llibres sortits fa tres mesos són ja als magatzems dels drapaires, i edicions senceres són venudes de sotamà, per poder fer diners. El dia del llibre, els llibreters saldistes i els que omplen els diumenges el Paral·lel amb llurs parades pintoresques de llibres no massa selectes envaeixen la Rambla amb milers de volums desnonats, venuts a preus irrisoris. Si alguna cosa pot induir a optimisme en aquest panorama és el fet que, fora una antiga casa el fons de la qual ha passat íntegrament als drapaires i un altre editor intermitent de poca importància, les editorials catalanes han sabut evitar aquesta vergonya i s'han resignat a les vendes migrades dels temps normals, sense rebaixar el llibre digne oferint-lo a pes de paper.

Es clar que el resultat d'aquestes coses ha estat acréixer el retraïment del públic comprador de llibres, que es mira amb desconfiança els volums nous, amb llur preu normal, i infondre un pànic molt natural als llibreters regulars, que veuen disminuir d'una manera absurda el valor de llurs existències i es resisteixen a augmentar-les amb noves edicions.

A Catalunya el fenomen amb el qual comptaven els editors, que creien que amb l'autonomia, l'escola catalana i l'oficialitat del català llurs obres obtindrien una demanadissa remuneradora, s'ha produït ben a la inversa. Els llibres passen desapercebuts, amb vendes exigües, les edicions d'anys endarrera envelleixen tranquillament als prestatges i els autors s'estimen més fer de polítics, de periodistes o de botiguers, de burócrates o d'arreplega-burilles, que perdre el temps i els diners escrivint per a un públic que no compra. Només algun embrutapapers romàntic gosa encara publicar-se a despeses seves la seva primera novella o el recull de versos, i els autors més famosos i que havien assolit vendes importants fa quatre o cinc anys, tenen feina a collocar una edició de dos mil exemplars.

Jo crec, naturalment, que cal salvar aquest malalt crònic que és el llibre d'aquesta crisi aguda que ara travessa. Literats, editors i públic hi han de posar el coll, cadascú amb un esperit sever d'auto-exigència. Els escriptors catalans tenen el deure d'escriure bons llibres, els editors d'editar-los bé i els lectors de llegir-los, i de moment, tothom ha d'oblidar que publicar volums pugui ésser en alguna banda una activitat comercial profitosa. La Diada del Llibre no ha d'ésser només un foc espectacular d'encenalls, sinó una llavor fructífera que arreli entre els costums del ciutadà distret el vici edicions.

Un auto-llibreria de les cases italianes Treves, Bestetti e Tumminelli i Anonima Libraria Italiana

I deixeu-me ara, per acabar amb una nota d'optimisme aquest article una mica planyívol, constatar que la Diada del Llibre d'enguany s'ha caracteritzat per l'aparició de bons llibres catalans. Pocs anys havien sortit tantes edicions noves en català. Novelles d'interès, signades per autors solvents, volums de poesia ben presentats, obres interessants d'història o d'anècdota, editades amb un bon gust impressionant, com *L'Assaig de la Vida*, de Plàcid Vidal, la *Història de Catalunya*, de Ferran Soldevila i la de Catalunya i Aragó, de l'anglès Chaytor, volums de crítica política, literària i artística, com els de Guansé, Estelrich, Saltor i la monografia dedicada a Vila-Puig, una bona trentena de llibres nous en català que per força han d'haver pessigollejat l'esperit dels vianants, per impermeables que siguin a l'encís dels bells volums. I ni que només fos per esperit d'especulació, haurien d'haver endevinat que és un bell, un magnífic negoci comprar a preus irrisoris — no cal sinó mirar les cotitzacions normals, arreu del món, dels llibres de luxe —, edicions magnífiques com aquesta de *L'Escanyapobres*, de Narcís Oller, d'una presentació tan esplèndida i reeixida, i com tants altres volums impecables que surten, amb una freqüència aconhortadora, de les premses catalanes.

RAFAEL TASIS I MARCA

VARIETATS

«Revista de Catalunya»

Acaba de sortir el primer número de la *Revista de Catalunya* en la seva segona vida, però, per record de la primera, porta el número 77, volent marcar així una continuïtat amb la que fundà i dirigí Rovira i Virgili i que omplí realment una necessitat que, desapareguda la publicació—i algunes altres de similars—, s'havia tornat a fer sentir.

Sense un estrèpit excessiu, però potser també sense una propaganda prou intensa, la *Revista de Catalunya* ha ressuscitat sota el patronatge de la Generalitat de Catalunya. Som molts, pensem, que hauríem preferit, per principis, que una publicació així pogués viure pels seus propis mitjans, sense haver de recórrer a l'ajut d'una corporació oficial. Però com que sembla haver-se demostrat que una tal independència és incompatible amb la vida de la revista, celebrem que aquesta es publiqui regularment i dignament: l'important és que es mantingui.

Apareguda tot just, a penes si hem pogut fer res més que tallar-la, sense temps de llegir-ne ni una pàgina. Però tampoc es tracta de fer una crítica del número i dels treballs que hi són continguts. Es tracta de cridar l'atenció dels lectors catalans sobre la *Revista de Catalunya*, de remarcar la seva sòbria i bella presentació, de dir la garantia que constitueixen els seus elements animadors, i de desitjar-li una vida inacabable.

El vici de rellegir

Fa algunes setmanes, retallàvem d'un setmanari francès una opinió d'un llibreter de París, establert al pacífic barri del Luxemburg, que es queixava de la crisi, per culpa de la qual la clientela se li havia escampat, i a la seva pacífica botiga només acuden a fer tertúlia uns quants intellectuals, que ho fullegen tot, xerren molt i no compren res.

Tot a l'inrevés, ja es veu, del que passa en la Diada del Llibre.

—Ja no venc res, res!—s'exclamava l'home—. Els intellectuals i les persones cultivades són ben poc interessants. On és el temps, no gaire llunyà, en què només venia edicions originals i sobre grans papers? Els illetrats, els imbècils, això és una clientela! No llegien res, mai; però almenys compraven. Ara només hi ha gent que llegeixen. M'han dit que fins n'hi ha que rellegeixen, ho sentiu?, que rellegeixen!

I l'home s'enfonsa, sufocat, a la idea que hi ha individus que es lliuren al vici de rellegir.

[illegible]

William Lyon Phelps, professor d'anglès a la Universitat de Yale, dóna a la revista nordamericana de polèmica *The Forum*, aquesta llista de les quinze millors novelles escrites fins a 1884:

Robinson Crusoe, per Daniel Defoe (1719); *Els Viatges de Gulliver*, per Jonathan Swift (1726); *Clarisse*, per Samuel Richardson (1747); *Història de Tom Jones*, per Henry Fielding (1749); *Eugènia Grandet*, per Honoré de Balzac (1833); *Els Tres Mosqueters*, per Alexandre Dumas (1844); *David Copperfield*, per Carles Dickens (1849); *La lletra escarlata*, per Nathaniel Hawthorne (1850); *Henry Esmond*, per William Makepeace Thackeray (1852); *Madame Bovary*, per Gustave Flaubert (1857); *Pares i Fills*, per Ivan Turguèneff (1861); *Els Miserables*, per Victor Hugo (1862); *Anna Karènina*, per Lleó Tolstoi (1873-1876); *Els germans Karamazov*, per Fiodor Dostoievski (1879); *Huckleberry Finn*, per Mark Twain (1884).

Naturalment, aquesta és una opinió com una altra, que reproduïm a títol informatiu. I encara més: no creiem ni en els cent millors llibres, ni en les deu novelles que cal llegir, ni en cap catàleg limitatiu d'aquesta mena.

COM GOTES D'AIGUA...

Els brillants de la joieria

J. ROCA

Passeig de Gràcia, 18

En les seves vitrines, les darreres creacions en JOIERIA RELLOTGERIA i ARGENTERIA

FIGURINS
Modes d'Estiu
1934
◆
Llibreria Francesa
RAMBLA DEL CENTRE, 8 i 10
Sucursal: PASSEIG DE GRÀCIA, 87
BARCELONA

OBRA NOVA DE GRAN EXIT
L'OREIG AL DESERT
NOVEL·LA
PER
MIQUEL LLOR
Preu: 5 pessetes
Administració i venda:
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

The Majorca Sun
and
The Spanish Times
El més important setmanari anglès que es publica a Espanya.
Llegit per tots els anglesos i americans
25 cèntims en tots els quioscos

SI ÉS ELÈCTRIC
I PER AL VOSTRE AUTOMÓBIL
ho trobareu en les millors condicions de preu i qualitat, al
GARATGE ELÈCTRIC
CARRER MOIÀ, 6 i 8 (Aribau i Diagonal)

EXCURSIONS DE
VIATGES CATALÒNIA
en autocar Pullman a
Oberammergau
16-29 maig: 775 ptes.
Roma i Volta a Itàlia
14-30 maig: 865 ptes.
París i Castells de la Loire
16-31 maig: 730 ptes.
Fira de París, en ferrocarril
19-25 maig: 465 ptes.
Mallorca, 3 dies i excursions
85 pessetes
VIATGES CATALÒNIA
Rambla dels Estudis, 12 - Tel. 24774

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions

Santsalvador

Amb una exposició a base de cent-vint retrats al carbó ha debutat aquest jove dibuixant a les Galeries Laietanes.

Santsalvador ha tingut una preocupació que ha abassegat les seves facultats, que es transllueix en l'observació de les obres. Ha perseguit la semblança. L'ha perseguida a gran tren, i com a màxim objecte.

Això l'ha dut a oblidar en algunes ocasions molts dels detalls que no constitueixen per ells sols factors essencials pel fet del retrat. Si hagués procurat salvar aquest buit, la seva exposició hauria estat la proclamació d'un retratista diríem-ne maximalista, cosa que ara no es pot pronunciar degut a la reserva esmentada. Santsalvador, però, fidel a la seva manera, ha depassat, ben segur, les seves pròpies esperances, ja que la notabilitat dels dibuixos s'estén considerablemnt tot al llarg del catàleg.

Cal deixar créixer la personalitat per a concedir-li el lloc especialitzat que cerca, i si tenim en compte la seva manera de produir-se davant la dificultat de caçar les expressions, convindrem que aquella concessió no està pas lluny.

Lluís M. Güell — Paisatge

Lluís M. Güell

El paisatge s'atura a la paleta de Lluís M. Güell. Fa l'efecte que davant del cavallet que clava a les terres diverses, l'ambient suspèn el seu panteix còsmic i sorgeix la idealització i una cobejança per l'aplanament, per un «pianissimo» sensible, per un acord sensacional...

Güell ha arribat a establir la hipertensió pictòrica. Aplicat a la vida del món, la seva pintura tindria, o bé un final de paradís, o bé una contrarevolució cruel i materialíssima.

Es un pintor que no necessita afalacs visuals ni s'emparenta mai amb barroquismes. En té prou amb un escenari on hi hagi una petita expressió lírica de bona llei per a aplicar-hi la seva gamma tremoladissament sensorial i el seu esperit tan ponderat, tan vinculat al pur sentiment pictòric.

Güell pinta la llum. La quasi-decoberta de Turner és en ell habitual, i és a través d'ella i de les seves fluctuacions que dóna a la seva obra aquella consistència d'una realitat especial, gairebé esotèrica. Aquest caient és el que el presenta amb més exactitud.

Güell, ara, a la Sala Parés, ha deixat, entre les quaranta-vuit teles que exposa, unes quatre o cinc que vénen a ésser uns exabruptes de la seva labor, no tant perquè les hàgim de considerar inferiors, però sí extraordinàries en el seu programa.

La Plaça de les Acàcies, Camí de Pardines, Nota del Sena, etc., són de fet unes pintures que batallen per la divisió del concost més en cada manifestació que celebra.

Prim

Sempre que hem convingut a dir que a Catalunya es pinta bé, hem afirmat interiorment que amb això no volíem dir que es pintés amb intelligència. De la facultat de

Prim — Pintura

saber esgrimir els estris convenients per a crear imatges plàstiques, cal efectuar-ne l'ablació del que en un instant de gran rigidesa crítica en diríem falsa pintura, o almenys baixa pintura. Del gran estol que es mou a Catalunya amb l'atracció personal suficient per a pintar, es pot establir una minoria, que és la que ha de vincular-se al sector de la inteligència.

Prim és dels situats, dels que tenen aquesta visible responsabilitat a sobre.

Reclamem per a ell i per als seus companys de categoria tota l'exigència que els ha d'acompanyar a la fita. Comentar-los com si ja hi estiguessin, seria nociu per a ells. No obstant la decisió esmentada de fer sortir les fallides per tal de fer aparèixer la rectificació, Prim resisteix. Hom es troba amb la seva pintura com amb quelcom que ja està format en principi i en procés.

Es a dir, Prim, pictòricament, ja dóna, i per tant totes les intencions de consell han d'anar precedides d'una consulta, no fos cas d'una contraproduent reacció. Dit d'altra manera, Prim l'hem de mirar com el convalescent i procurar que no torni a fumar o que no li toqui l'altre. La resta ja ho farà ell. A manera de comentari crític, diguem solament la necessitat seva d'estudiar i de perseverar en l'aplicació del seu color, tan dens, tan sensible i tan eficient per als resultats pràctics de la pintura.

Prim, en la seva exposició de les Galeries Syra, venç tots els recels i quasi aquella resistència que esmentàvem, amb dues obres soles que són l'autoretrat i el fora de catàleg que pot batejar-se *El pintor i la model.*

ENRIC F. GUAL

El sastre de la joventut

SANITJAS

BARCELONA Baix St. Pere, 50 Telèfon 25658

JOAN BUSQUETS

MOBLES, DECORACIÓ, OBJECTES D'ART I DE FANTASIA

Gran èxit de l'Exposició de Pintures JAUME MERCADÉ

Dissabte, dia 28, inauguració de l'Exposició de Pintures A. TOLOSA

PASSEIG DE GRACIA, 36

Can Comillas i el patrimoni artístic ciutadà

Quan dies enrera fou començat l'enderroc de la barana i del pavelló adherit a la paret mitgera del jardí de can Comillas a les Rambles, la indignació popular ciutadana fou viva, vehement. Un crit de protesta revelà el sentiment de molts en veure en perill una part essencial del patrimoni artístic de Barcelona. Venturosament, l'Ajuntament tot seguit va fer públic que, atenent els drets de la ciutat, el que havia estat destruït seria refet, i la Generalitat anunciava que era incoada la declaració de monument d'interès artístic del conjunt monumental format per la casa i el jardí esmentats. Els barcelonins veieren amb joia com era començada la reconstrucció, com el gros esvoranc obert al mur era novament omplert.

Però l'obra de restauració ha estat aturada; acabada la reparació del mur no segueix, segons calia, la reposició de les peces de pedra picada de la barana, escampades per dalt del terrat. Aquells gerros, més ben dit paneres de fruites, obra encisadora d'art escultòric decoratiu, que cada dia esperem contemplar novament al seu lloc, damunt el massís del mur, romanen amagades encara. Per què és ajornada, incomplida, l'ordre de l'Ajuntament?

El cas és clar, indiscutible. Un conjunt monumental de primer ordre de Barcelona fou violentament mutilat. Era deure dels poders públics no sols aturar la malvestat, sinó obligar a reparar-la. Així es començà a fer. Per què s'ha interromput la bona obra?

* * *

Ens trobem davant d'un cas important, de transcendència, per a l'esdevenidor del patrimoni artístic de Catalunya. Segons el que ara es resolgui, serà la sort que tindrà la conservació del nostre tresor monumental. El precedent, l'exemple seran invocats demà, sempre. Si ara prenem un bon camí, si tenim clara consciència de la importància del cas, el patrimoni, el tresor, serà salvat. En canvi, si avui els poders públics flaquegessin en les seves resolucions, si les institucions que han d'informar claudiquen, preparem-nos a contemplar com va seguint la destrucció dels nostres monuments.

Catalunya té avui tota la responsabilitat, totes les atribucions, per a la protecció dels monuments. Segons el decret de traspàs dels serveis de Belles Arts i de Conservació de monuments, de data 10 novembre del 1933, les funcions que el ministeri d'Instrucció Pública i Belles Arts exercia per mitjà de la Junta Superior del Tresor Artístic, Acadèmies i Patronats, foren transferides a la Generalitat. Es a dir, que no és el ministre el qui ha de resoldre i les Acadèmies de la Història, i de Belles Arts de Sant Ferran les que han d'informar, sinó que la resolució pertoca al nostre conseller de Cultura i els dictàmens tècnics a l'Institut d'Estudis Catalans i a l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi.

L'autonomia en això és un fet; el canvi ha estat essencial. Catalunya té a la mà els mitjans de protecció del patrimoni artístic.

* * *

La casa que la comtessa de Moya va fer construir a les darreries del segle XVIII a les Rambles de Barcelona, és una de les obres d'arquitectura civil més notables de la ciutat. Es tracta d'una de les últimes manifestacions de l'art de l'academisme neoclàssic, de mèrit valuós, tant per la correcció d'estil com per la magnificència del conjunt. El gran bloc, amb fatxada a la Portaferrisa, és ben dibuixat, de ratlles harmonioses [illegible] i amb alguns fins detalls escultòrics; decoracions colorides, ara apagades, l'embellien encara. A l'interior es troben cambres força ben agençades.

Però si la casa és bella en ella mateixa, major és el mèrit del conjunt monumental que forma ella amb el jardí posterior i el pavelló amb columnata adossats a la mitgera veïna. Es aquest conjunt potser el darrer, el més sumptuós i esplèndid exemple d'una vella tradició, o sigui l'establiment de jardins a nivell de la planta principal de les cases senyorívoles barcelonines. Tal trobem en antigues cases del barri de Santa Maria i d'altres vies del clos ciutadà medieval; així a can Dalmases del carrer de Montcada, a can Fortuny del de Ripoll i a la casa Parellada, avui residència de l'Ateneu, al de la Canuda; als carrers de Basea i Mercaders existiren nombrosos jardins d'aquesta mena. El pati dels Tarongers, a la casa de la Generalitat, és també, de tal disposició, formós exemple. Jardins construïts amb gran esforç, amb dispendi, omplint espais buits enlairats amb terra bona per a la vegetació, de lluny transportada.

Els nostres passats conegueren la delícia d'un jardí a peu pla amb arbres i flors junt a la casa, no reparant en el cost per a obtenir-lo. La comtessa de Moya sabé conèixer com un ampli espai lliure darrera el palau valorava i completava aquest de manera imponderable. I en solució singular, utilitzant les muralles gòtiques per terraplè, una llarga barana permetia contemplar des del jardí la més ampla via urbana de la ciutat, la Rambla.

I trobem més a la casa Comillas. Una superba solució arquitectònica del problema de la mitgera. Els jardins referits oferien un defecte, ço és la visió ingrata de parets mitgeres veïnes. Escenografies diverses s'empraren per dissimular-les, com plantes enfiladisses, perspectives pintades, arquacions en ressalt, baixos relleus amb temes mitològics. A la casa Comillas, a mitjans del segle XIX, es va fer, junt a la mitgera, una complexa creació arquitectònica; es construí un pavelló de diversos pisos, en el qual sobresurt una columnata central. Cal contemplar, apreciar com mereix la sàvia composició, afinades proporcions, formosos detalls decoratius d'aquesta obra.

De com la noblesa catalana, les famílies benestants vivien a últims del segle XVIII, en temps de Carles IV, tenim a Barcelona, com a testimoni, algunes belles cases valuoses com a monument històric, sobresortint les de la Virreina i Marc de Reus a les Rambles i la de Larrand al carrer Ample. La casa de la comtessa de Moya, objecte d'aquest article, té respecte d'aquelles la qualitat de formar, amb el jardí, un conjunt monumental, sense parió a Barcelona. Es quelcom únic en el gènere, de vàlua artística que fa honor a la ciutat.

En el Congrés d'Art Públic, celebrat a Brusselles l'any 1912, es declarà l'existència, a més dels béns de propietat pública i els de propietat privada, d'una nova categoria de béns, qualificats de «béns de propietat privada d'interès públic». El monument, l'obra d'art no és d'absoluta propietat del qui la posseeix; la societat hi té part. Quan un edifici o conjunt monumental és objecte de l'usdefruit de gaudiment públic, quan és un document històrico-artístic, el seu propietari no té dret a disposar-ne lliurement, a destruir-lo.

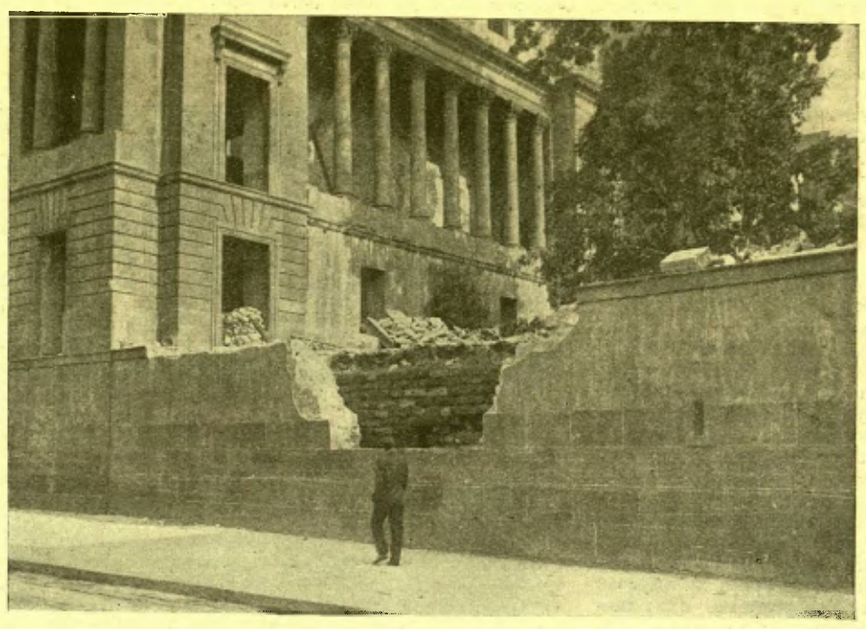

La paret de can Comillas

Aquella definició i aquest concepte són ja, d'anys, sancionats per la legislació dels Estats; la socialització de la propietat artística és arreu un fet. A Espanya, per Llei de la República, relativa al Patrimoni Artístic Nacional, de 13 de maig del 1933, fou confirmada una disposició del temps de la Dictadura, el Reial Decret-Llei de 7 d'agost del 1926, segons el qual es pot gravar amb servitud d'interès artístic nacional tot edifici o conjunt monumental que ho mereixi. En tot moment es pot fer aquesta declaració, si no fos ja promulgada.

[illegible] el fet que es tracta d'un conjunt monumental format per la casa, el jardí i la decoració de la mitgera. Mutilar, trencar l'harmonia d'aquest conjunt fóra imperdonable. Barcelona, el seu caràcter, la fesomia pròpia, en patiria greument. La casa Comillas, amb el jardí, la barana damunt la Rambla i la columnata de la mitgera, és quelcom consubstancial de la ciutat. La Llei és categòrica: «Totes les prescripcions referents als monuments històrico-artístics són aplicables als conjunts urbans i rústics que per la seva bellesa, importància monumental o records històrics, puguin considerar-se inclosos a la categoria de recó, plaça, carrer, barri o conjunt històrico-artístic».

Com a compensació de la servitud establerta, la Llei eximeix de tributacions els propietaris.

* * *

La llista del Catàleg Monumental d'Espanya és deficient; la casa Comillas no hi havia estat compresa. Però si no declarat oficialment encara l'interès artístic públic, era aquest latent, efectiu, per la qual cosa no havia d'ésser alterat el més mínim el conjunt sense una autorització de govern.

Anys ha que a Madrid hi ha qui malda per aterrar l'església de les Calatraves, la cúpula de la qual és un element típic, característic, del carrer d'Alcalà. El solar val milions, però per ara l'interès artístic, amb tot i ésser de no gaire categoria, és considerat preferent.

La bona obra de l'Ajuntament de Barcelona, manant reconstruir el que havia estat destruït a la casa Comillas, i la disposició de la Generalitat iniciant els tràmits d'inclusió del conjunt al Catàleg Monumental de Catalunya, és d'esperar que tinguin prompte el més complet i satisfactori acabament.

JERONI MARTORELL

PROJECTOR

"Arquitectura i Urbanisme"

Amb molt bon encert, l'Associació d'Arquitectes de Catalunya ha reprès la publicació de la revista *Arquitectura i Urbanisme,* de la qual acaba d'aparèixer el número 1 de la seva segona època. Ens satisfà moltíssim que la bibliografia catalana compti amb una revista especialitzada com aquesta, que demés dels articles tècnics en publica d'altres que han d'interessar tota persona de sensibilitat artística i ciutadana.

Revista especialitzada, hem dit; però no tant que negligeixi volgudament altres aspectes que no siguin estrictament els que el seu títol d'*Arquitectura i Urbanisme* indica. Així veiem en aquest primer número un nodrit *Correu de les Lletres i de les Arts,* que suposem redactat per Josep Maria Junoy, al qual hem d'agrair l'elogi que fa del nostre setmanari.

La presentació de la revista és d'una gran dignitat, ben impresa, amb bons gravats i anuncis de bon gust.

Que per molts anys l'Associació d'Arquitectes de Catalunya pugui publicar la seva revista ininterrompudament, amb l'interès i el bon gust d'aquest número.

"L'Anyell Místic"

Fa dos mesos (exactament, en el número 264 de MIRADOR, corresponent al 22 de febrer d'enguany), publicàvem un article del nostre col·laborador Miquel Capdevila sobre el misteri dels germans Van Eyck, ilustrat amb dos gravats del famós políptic de l'*Anyell Místic,* que es guarda a l'església de Sant Bavon, de Gand.

Vetaquí que de pocs dies ençà el famós políptic ha fet parlar als diaris: «*Els jutges íntegres* han desaparegut»... Ben entès, es tractava dels jutges íntegres representats a cavall en el políptic de Van Eyck. Justament aquest tros desaparegut és el que havia comprat un rei de Prússia i que Alemanya hagué de restituir a Bèlgica en virtut de l'article 247 del tractat de Versailles.

Qui pot haver-lo robat? Un maniàtic?, un nazi exaltat? Perquè una obra així és totalment invendible.

Si els que visitaven Gand no deixaven d'anar a l'església de Sant Bavon a veure el donatiu que hi féu el comerciant Josse Vydt en el segle XV, no semblava pas que el gran políptic hagués d'ésser tema d'actualitat periodística, com ho fou la *Joconda* quan desaparegué del Louvre.

—Al cap i a la fi—deia Maeterlinck—el robatori és la millor publicitat per a les grans obres d'art.

nom registrat

raspalls per a tots els usos

articles de neteja—objectes per a presents

rambla catalunya, 40

TUBS A PRESSIÓ URALITA

BARCELONA • PLAÇA ANTONI LÒPEZ, 15 • TELEFON 16556

MUSICA I RADIO

La vida musical a Barcelona

Casals dirigint la "Simfonia dels Psalms"

Després d'haver-nos fet conèixer dos músics estrangers que, ai, com a compositors ni com a tècnics no ens podien convèncer gaire, Casals ens oferí amb el seu tercer concert una sessió d'inoblidables impressions artístiques. La rica diversitat del programa que comprenia obres mestres de tres segles diferents, significava novament una demostració esclatant de la funció necessària del concert en general en la vida musical i, en un sentit més estricte, de la cabdal importància d'aquesta única i representativa institució simfònica de Catalunya que duu el nom brillant del seu fundador i director.

Sovint s'han discutit les qualitats de director d'orquestra de Pau Casals. Al meu judici aquesta qüestió no admet discussió, sobretot quan es pretén confrontar el Casals violoncellista amb el Casals director. Les dues funcions que exerceix l'eminent músic català amb èxit esclatant no admeten la comparació entre elles. Són dues activitats diferents que no es troben sobre el mateix pla. Són dos aspectes d'una mateixa personalitat, els dos ben característics, els dos ben impressionats i significatius, els dos pertanyent a la mateixa espècie. Són dues branques d'un mateix tronc, cada una d'elles manifestant, tanmateix, qualitats particulars i inesborrables. Si Casals com a violoncellista es deixa emportar sovint per la intuïció, per una intuïció, de totes maneres, ben premeditada, ben elaborada, el director Casals és, per dir-ho així, més humà; es troba més a prop de nosaltres, car ens permet participar en un grau superior en el seu esforç meravellós per al domini dels seus músics. Aquest efecte diferent es troba basat potser en la naturalesa dels dos instruments que el mestre toca alternativament: quan agafa l'instrument al qual deu el seu renom mundial, la seva personalitat s'esborra en certa manera, es replega totalment darrera del cant del seu violoncel famós.

Quan se'ns presenta amb el seu altre instrument més complex, amb l'orquestra, el veiem davant nostre animant ací una bella frase melòdica, donant allà un accent rítmic per accentuar un moviment, tot entusiasmat, tot músic, tot imbuït de l'esperit del temps i del mestre que ens fa reviure. Es aquest entusiasme, aquest amor pel detall, aquesta disposició per al sacrifici del geni interpretatiu davant dels genis creadors, aquest noble esperit de sacrificar-se sense admetre límits, el que s'apodera tot seguit de cada auditor i ens impressiona novament cada vegada.

El punt culminant del concert en qüestió era l'execució de la *Simfonia dels Psalms*, de Strawinsky. Coneixíem ja aquesta obra pel seu propi autor. Strawinsky, submergit de ple en l'atmosfera parisenca, sense perdre mai del tot, però, el lligam amb la seva pàtria, realitza amb aquesta simfonia a cor mixte el retorn a les arrels nacionals de la seva existència. Sovint s'ha qualificat de *bizantí* l'estil d'aquesta obra. En efecte: el seu tema litúrgic i els seus colors ombrívols ens fan pensar en els mosaics i les pintures sobre taula de les verges i dels sants de Bizanci, en la rigidesa hieràtica del Crist Pantocràtor, en l'esclat obscurit de llurs colors. L'activitat occidental i la contemplació oriental es barregen aquí amb l'objectivitat moderna. La *Simfonia dels Psalms*, amb les seves vastes melodies, les seves corbes, els seus accents estridents, les seves sonoritats ombrívoles, les harmonies perfectes, n'és el símbol emocionant. A penes retrobem en aquesta obra important l'esperit irònic i sarcàstic dels *concertos*, ni el primitivisme brutal de les *Noces*, ni el pessimisme punyent de l'*Edip*. La *Simfonia dels Psalms* és l'expressió d'una força nova, d'una concentració de tot el que Strawinsky havia assajat en estils i en expressions en les seves obres anteriors. Això li permet de retornar sense vacillació a la tonalitat que potser no havia abandonat mai del tot, però que per les transformacions sofertes ha rebut una altra funció i un sentit superior. Això li permet també de fer cantar el cor sobre melodies simples, sovint gairebé monòtones, que es descabdellen en un espai molt limitat, sense cercar expressions extravagants, forçades, sense esfereir-nos, però sense caure mai en la vulgaritat. Aquest nou esperit de la música de Strawinsky ens aprèn un nou respecte envers les velles lleis que tanmateix ja no són les mateixes. Són *objectives* en el sentit de Paul Valéry, que veu en l'objectivitat el plaer d'una «conformitat gairebé meravellosa d'un objecte amb la funció que ha d'acomplir».

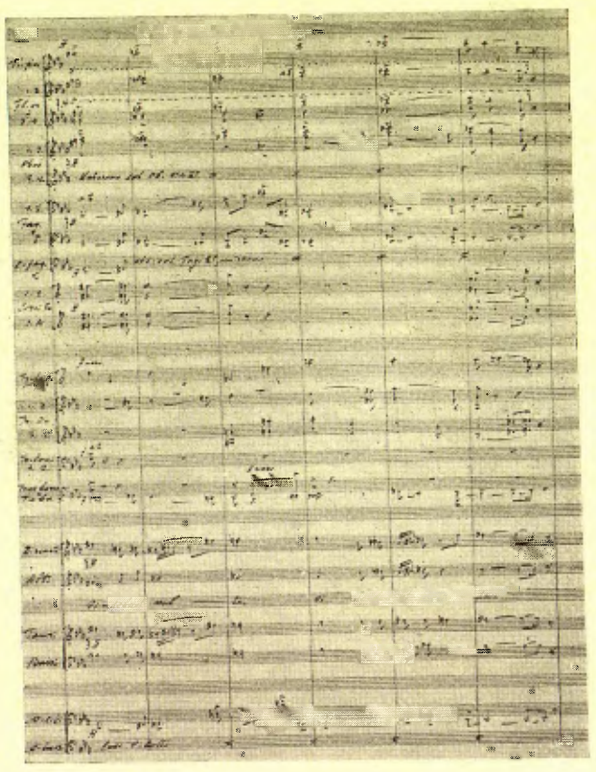

Autògraf de Strawinsky del segon temps de la «Partitura dels Psalms»

En aquest estil que li és tan poc familiar, Casals s'orientà amb una facilitat, una superioritat i una mestria que proven una vegada més la seva gran passió en totes les qüestions de l'art. Fins ara s'havia cregut que Casals s'havia especialitzat en l'estil clàssic i romàntic. Amb l'execució d'aquesta obra capital de la música moderna ha demostrat que sota les seves mans el repertori de la música contemporània pot aconseguir una interpretació superba. Després d'algunes vacillacions en el primer temps de la *Simfonia*, Casals es familiaritzà progressivament amb les seves belleses estranyes i, en el darrer temps, sabé donar a aquelles imprecacions religioses d'una ànima profundament sotragada, uns accents corprenents i una esplendor mística.

L'Orfeó Gracienc és el portantveu de l'avantguarda en les qüestions del cant, així com l'Orfeó Català és el tresorer dels més alts valors tradicionals. Per al mestre Balcells i per als seus cantaires no hi ha dificultats d'entonació o d'expressió o d'estil que no aconsegueixin superar amb una disciplina exemplar, amb una cultura i un estudi especial del repertori modern. Cosa que no els priva alhora de cantar perfectament i de donar a l'obra, precisament a l'ajut d'aquest conjunt de sonoritat de les veus i de comprensió de l'estil, tot el valor que exigeix. El mestre Strawinsky, en ocasió del seu darrer sojorn a la nostra ciutat, els prengué per professionals i li costà molt deixar-se convèncer per mi que l'Orfeó Gracienc és una de les més nobles entitats amateurs de Barcelona. Aquest elogi especial del mestre compositor els estimularà segurament a prosseguir llur camí.

O. M.

■ HOTEL SEGUR
CLARIS, 8
SUBHASTA OFICIAL Tots els dies a les 6 tarda
Taxador Oficial - Subhastador Municipal
■ HOTEL SEGUR

Parers sobre la projectada reglamentació de la ràdio

Acabàvem una de les darreres cròniques amb la indicació que no és precisament el problema de la potència i condicions tècniques el que únicament cal tenir present en preveure la reglamentació de la ràdio, puix la garantia d'una encertada direcció i utilització de les emissions té, si més no, una importància semblant. L'estat actual de la radiodifusió a Catalunya, amb dues emissores que a Barcelona emeten amb condicions semblants i són les que tenen un interès general, i diverses emissores escampades per algunes poblacions, sense altre pla que la iniciativa individual, és una dificultat per avançar una solució que ens deslliurés de les possibles contingències que puguin sortir cas que es porti endavant el projecte de llei que actualment té la Comissió Permanent de Comunicacions del Parlament de la República, establint un estat de dret amb el qual calgués comptar quan el projecte arribi a ésser llei. Per això és de témer que no s'hi sigui a temps i ens veiem inclosos dintre la xarxa general de l'Estat, sense més possibilitats d'acció independent que el migradíssim dret de la Generalitat per a l'aplicació de la legislació general, dret molt difícil de concretar.

Es per aquest mòtiu que ha de tenir certa importància per a nosaltres observar l'ambient que es va creant a l'entorn d'aquest projecte i que és interessant d'examinar alguna de les esmenes i parers arribats fins ara a la dita Comissió Permanent. Des del seu punt de vista només, sembla interessar aquest afer a la Federación Española del Comercio de Radio-Electricidad, entitat que reuneix la majoria dels comerciants i importadors de ràdio al nostre país. De primer antuvi, és clar, desitgen que aquesta reglamentació es porti endavant com sigui, com més aviat millor. Per això es desentenen de totes les qüestions tècniques que comporta aquest projecte, i fixant-se gairebé únicament en una qüestió de fet, com és que la majoria dels receptors installats actualment no porten més que la gamma d'ones normals, caldria esperar un cert temps fins a installar l'estació nacional d'ona llarga. D'altra part, com a conseqüència de l'augment que han de sofrir els aparells per raó dels impostos que es projecten, caldria suprimir l'impost del 3 per cent en concepte de luxe, o, en últim terme, deixar-lo reduït als aparells de molt preu.

L'Asociación de Ingenieros de Telecomunicación comença afirmant la necessitat que l'Estat espanyol aprofiti la totalitat d'ones que li varen ésser assignades a Lucerna: 1,639 mts. (llargues), 410.4 mts., 377.7 mts., 352.9 mts., 293.3 mts., 293.5 mts., 377.7 mts. Resten només ones de 200 mts., amb les quals no cal comptar per ésser limitada la seva potència a 200 w.

Partint d'una divisió de les zones d'audició segons la qualitat de l'audició que s'obté i l'experiència de la Direcció d'Unión Radio, manifestada en diversos documents, s'arribà a la conclusió que només amb la installació d'una emissora d'ona llarga es podran obtenir bones condicions de recepció en el 94 per cent del territori nacional.

No fóra difícil entaular discussió amb garantia d'èxit sobre molts dels arguments que es donen en aquest escrit, i per sobre es fa notar el marcat interès per aquesta longitud d'ona.

No hi podia mancar l'interès professional, reservant només per als titulars la direcció de l'explotació tècnica, i on de seguida s'advertei un encert és en la indicació que la vàlvula rectificadora no compti per als efectes de la classificació fiscal. Efectivament, hi ha avui dia en el mercat multitud d'aparells de cinc vàlvules de preu veritablement modest, i caldria que això es tingués en compte en fixar la quota per vàlvula.

Com es pot veure, però, totes les indicacions tenen un interès molt general, i concretament, referint-nos a les condicions especials de Catalunya, la qüestió més debatuda, o sigui la de l'ona llarga, és completament indistinta la utilitat que se li pugui assignar.

J. G.

Revista de revistes

El renaixement del clavecí

«Amb els antics instruments no es pot aconseguir cap mena d'èxit si no són tocats magistralment per executants que adaptin la tècnica dels instruments nous als antics. Car s'ha demostrat que ni la viola d'amore ni la gamba no es deixen arrencar llur so especial si són tractats com l'alto o el violoncel: ben al contrari, tenen una tècnica diferent i absolutament pròpia. Aquest divergència entre les diferents tècniques és més sensible quan un pianista tracta de tocar el clavecí i sabem prou que àdhuc la tècnica més perfecta d'un virtuós de nostre temps no garanteix pas una execució fidel de les obres de Bach. Una execució realment vivent de la música antiga suposa, doncs, un coneixement íntim, guanyat durant llargs anys, de l'esperit d'aquesta música, de la tècnica dels instruments originals.»

(*Gazette Musicale Suisse*, quadern 5, març)

Bon músic, dolent polític

«Sabem que el govern del Reich ens ha transmès, junt amb uns drets dels quals podem disposar, unes obligacions envers el poble alemany i envers la cultura que pertany a tots els pobles. Prometem solemnialment que complirem aquests deures amb la nostra millor voluntat. Fomentarem les produccions sanes i farem desaparèixer tot el que és malsà i perjudicial. Abans que res volem suprimir totes aquestes produccions supèrflues (?) que han deformat la nostra vella cultura. Tanmateix no pensem pas suprimir cap corrent de la cultura. El conflicte espiritual no pot deixar mai d'ésser productiu...»

(*Richard Strauss en el seu discurs en la darrera sessió de la Cambra de Cultura de l'Imperi.*)

La història musical en el cinema

«*Le Ménestrel*, de desembre, ens parla d'un film anglès el principal personatge del qual és Chopin. L'última escena ens mostra Chopin al seu llit de mort demanant que li toquin música de Mozart. I tot seguit se senten les notes de la barcarola dels *Contes* de Hoffmann!»

(*The Musical Times*, quadern 1093, març)

EL
SULFOPILOL
Remei científic contra la calvície

GAIREBÉ tots els calbs ho són per la seborrea, aquesta hipersecreció del cap, que es manifesta amb l'aparició de la caspa. La seborrea és el començament de la calvície. Combatre aquella és evitar aquesta.

No es coneix altre específic contra la seborrea que el sofre. I no es coneix més que un medicament que permeti utilitzar aquestes propietats del sofre: el SULFOPILOL, ara de nou ofert al públic.

El SULFOPILOL no és, doncs, un producte empíric, casolà, o de perfumeria, preparat sense reponsabilitat científica. Pel contrari, està fet per facultatius catalans i basat en fórmules del gran dermatòleg Dr. Sabouraud. Es l'únic remei que li aconsellerà el seu metge, si el consulta. Amb el SULFOPILOL evitarà la caiguda del cabell en qualsevol moment en que es trobi el seu procés de calvície. Amb el SULFOPILOL tindrà, demés, sempre i perfectament el cabell net i sec, evitant que la caspa li malmeti la cabellera i li faci lleig i brut damunt el coll de la seva roba exterior.

En centres d'específics, al preu de 7'50 pts.

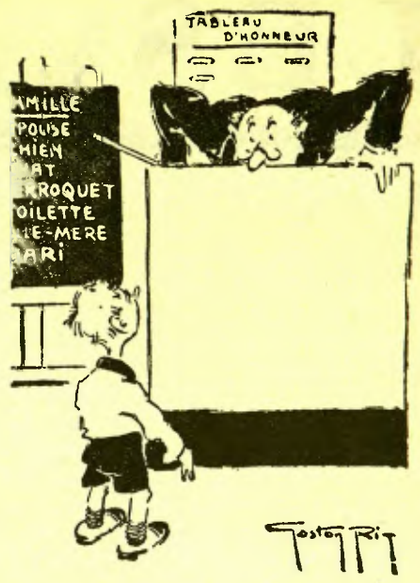

—Com és que ahir no vas venir a estudi?
—Es que es va casar la meva germana.
—Està bé; però vés que no es repeteixi massa sovint.

(*Gringoire*, París)

—L'enhorabona, noi. Ja m'han dit que vas treure deu-mil duros a la rifa d'ahir.
—Hi ha alguna cosa d'això, però no és ben veritat. Primerament, no va ser ahir, sinó fa un mes; no eren deu-mil duros, sinó mil només, i, per acabar, no els he tret jo, sinó un amic meu.

(*Mucha*, Varsòvia)

—Si n'és de bon orador! Figura't que vaig anar-li a demanar cinc duros i vaig acabar deixant-n'hi deu!

(*Vart Hem*, Estocolm)

ACTUALITATS SONORES

El vencedor original. — Estic molt disgustat d'haver guanyat aquesta prova...

(*Ric et Rac*, París)

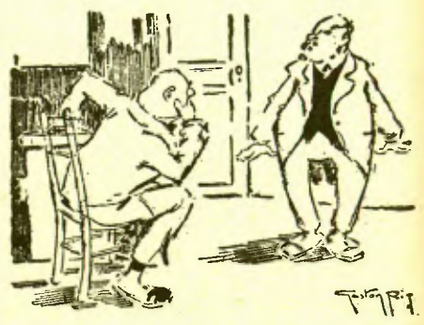

—A veure, a quina data exactament no heu conegut Stavisky?

(*Gringoire*, París)

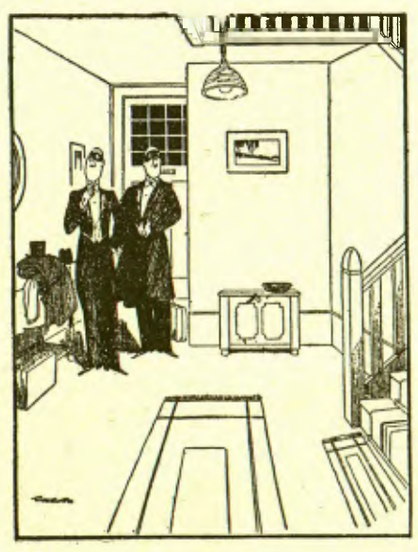

—Quina casa! No valia la pena que ens poséssim frac per a venir a robar aquí!

(*London Opinion*)

NUDISME INTEGRAL

—Mr. Piheam, sereu expulsat de la nostra colònia si no us afaiteu la barba.

(*Razzle*, Londres)

IMPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA